HORIZON-TAAL

Jaargang 51 - nummer 300

novembro - decembro 2019

CHIARA RAGGI

KJARA BLUA HORIZONTO

SABATO 14 DECEMBRO 2019

TUTLANDA ZAMENHOFFESTO

LANGE BEELDEKENSSTRAAT 169

ANTVERPENO

INHOUD

Ten geleide 3
Studieweekend Esperanto 3
Uitnodiging Algemene vergadering Vlaamse Esperantobond 3
La prelego de Greta Thunberg 4
Esperanto en duurzaamheid 5
De Baltische Esperantodagen in Panevėžys 6
Het Beneluksa Kongreso te gast in Charleroi 7
In Trieste: een geslaagd congres in een schitterende stad 9
Video-boodschap van EU-commissaris 10
Konatiĝu kun Rumanio pere de Esperanto 11
La simfonia orkestro de Sankt-Peterburgo registris 'la Espero'-n 12
Aansluitingsformulier Vlaamse Esperantobond + abonnementen 13
Novjara siberia Esperanto-aranĝo Novojarsk 15
Mallonge 16
Impresoj pri Lahtio 17
Vivo de Zamenhof - ĉapitro 4 / hoofdstuk 4 19
Leontine is niet meer onder ons 24
Tutbelga Zamenhoffesto 25
Clubprogramma's 26

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw
51ste jaargang november-december 2019. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand
Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd

Redactie en administratie: Vlaamse Esperantobond vzw - Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen - tel.: 03 234 34 00 - E-post: horizon.taal@esperanto.be
Webstek: esperanto.be/fel/nl

Abonnementen: 30,00 euro

Rekeningen: t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen
KBC IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB
de Post IBAN BE66 0000 2653 3843, BIC: BPOTBEB1

Redactie: Piet Glorieux (piet.glorieux@gmail.com)

Tekstopmaak: Yves Nevelsteen (yves.nevelsteen@gmail.com)

Clubactiviteiten: Katja Lödör (lodorkatja@skynet.be)

Medewerkers: Piet Glorieux, Ben Indestege, Cyreen Knockaert, Yves Nevelsteen, Kris Panis, Paul Peeraerts, Kristin Tytgat, Flory Witdoeckt e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Vlaamse Esperantobond vzw, Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen, België

TEN GELEIDE

"Om Esperanto te promoten moet je een klein (of groot) beetje gek zijn", zeggen sommigen. En soms zou je beginnen te twijfelen aan je overtuiging. Maar dan is er dat verslag van het Italiaans congres in Trieste met de boodschap van die Litouwse commissaris van de Europese Unie. In het vademecum van het prestigieuze EU-project MIME ("'Mobiliteit en Inclusie in een Meertalig Europa") wordt Esperanto beschreven als "een levende taal met een groot potentieel, die veel gemakkelijker aan te leren is dan andere vreemde talen" en "een geschikt en soepel instrument voor transculturele communicatie, dat een hoge graad van inclusie mogelijk maakt". Zo hoor je het ook eens van een ander…

Piet Glorieux

Van 22 t/m 24 november 2019 vormt het natuurvriendenhuis Krikkenhaar bij Bornerbroek weer het middelpunt van het Esperanto-onderwijs in de Benelux! Dan zal daar namelijk het bekende studieweekend van Esperanto Nederland plaatsvinden. Dit weekend is bestemd voor iedereen die een begin wil maken of verdere stappen wil zetten met het leren van Esperanto. In principe wordt er les gegeven op vier niveaus:

- De **beginnerscursus** is voor mensen voor wie Esperanto helemaal nieuw is. Aan de orde komen uitspraak en de grondbeginselen van woordenschat en grammatica en er worden eenvoudige gesprekjes gevoerd.
- Een cursus voor **leerlingen met enige voorkennis**. Zij zijn nu met hun eerste cursus bezig en willen het geleerde in de praktijk brengen en uitbouwen.
- Een cursus voor **enigszins gevorderden**, die al een behoorlijke woordenschat hebben en de hele grammatica al eens geleerd hebben (maar nog niet tot in de puntjes beheersen). Tijdens de cursus zullen zij kunnen oefenen met spreken, luisteren en lezen, en hun kennis uitbreiden.
- Een cursus voor **ervaren esperantisten**, omdat het leren van een taal nu eenmaal nooit af is! Zij zullen zich onder andere bezighouden met Esperanto-cultuur en -literatuur.

Elke groep heeft zijn eigen docent, die de groep het hele weekend begeleidt. Een van de docenten is de Vlaming Yves Nevelsteen. Hij gaat vanuit Antwerpen met de trein naar dit studieweekend. Twee keer al is een groep van zes Belgen met hem meegegaan. Ga jij ditmaal mee?
Alle info: **esperanto-nederland.nl/studieweekend**

UITNODIGING + AGENDA Bijzondere algemene vergadering Vlaamse Esperantobond vzw zaterdag 7 december 2019 in de Lange Beeldekensstraat 169 te 2060 Antwerpen om 14u.

1. Stemopname aanwezigen
2. Goedkeuring verslag vorige vergadering
3. Volgende verkiezing toelichting
4. Bespreking jaarplan 2020
5. Diversen:
   - Evolutie VEB 2019
   - Gebruik van de zetel Lange Beeldekensstraat 169 + planning voor 2020
   - Bibliotheken: diverse gegevens coördineren, oplossingen zoeken

KANDIDATEN GEZOCHT VOOR HET VEB-BESTUUR
De Vlaamse Esperantobond vzw houdt voor 15 maart 2020 een bestuursverkiezing, zoals voorzien in onze aangepaste statuten. Om Kennedy te parafraseren.
Vraag niet wat Esperanto voor jou kan doen maar wat jij kan doen voor Esperanto (in Vlaanderen)!

Iedereen heeft zijn talenten: administratief, creatief, netwerker enz. Maar belangrijker nog is inzet.
Denk jij dat de VEB jou kan gebruiken als bestuurslid, meld je dan (voor 15 februari 2020) bij:
voorzitter Ivo Vercammen ivo.vercammen1@telenet.be of secretaris Nicky Janssen nicky24@telenet.be

LA PRELEGO DE GRETA THUNBERG

Bij de UK-resolutie, die je terugvindt op de volgende pagina, past misschien wel de vlammende toespraak van de zestienjarige Zweedse klimaatactiviste Greta Thunberg, gericht tot de wereldleiders tijdens de VN-Klimaattop in september. Indien je er niet mee akkoord gaat, geniet dan misschien van de Esperantovertaling.

Saluton Amikoj!

Mia mesaĝo estas ke ni observados vin.

Ĉio ĉi estas malĝusta. Mi devus esti ne ĉi tie. Mi devus esti en lernejo trans la oceano. Tamen vi ĉiuj venas al ni junuloj por peti esperon. Kiel vi aŭdacas?

Vi ŝtelis miajn revojn kaj mian infanecon per viaj malplenaj vortoj. Tamen mi estas unu el la bonŝanculoj. Homoj estas suferantaj. Homoj estas mortantaj. Tutaj ekosistemoj estas kolapsantaj. Ni estas en la komenco de amasa formorto kaj vi parolas nur pri mono kaj fabeloj pri senfina ekonomia kresko. Kiel vi aŭdacas?

Dum pli ol tridek jaroj scienco estis klarega. Kiel vi aŭdacas daŭre rigardi alidirekten kaj veni ĉi tien asertante ke vi faras sufiĉe, dum la politiko kaj solvoj necesaj daŭre nenie videblas.

Vi diras, ke vi aŭdas nin kaj ke vi komprenas la urĝon. Sed kiom ajn malĝoja kaj kolera mi estas, mi ne volas kredi tion. Ĉar se vi vere komprenus la situacion kaj tamen plu neglektus agi, tiam vi estus malicaj. Kaj tion mi rifuzas kredi.

La populara ideo pri duonigo de niaj emisioj ene de dek jaroj donas nur kvindek elcentojn de ŝanco teni la varmiĝon sub 1,5 gradoj kaj riskas ekigi nerenverseblajn ĉenreagojn preter homa kontrolo.

Kvindek elcentoj eble taŭgas por vi. Sed tiuj nombroj ne enkalkulas krizajn sojlpunktojn, la plejmulton de memnutraj spiraloj kaj kroma varmigo kaŝita de toksa aerpoluo aŭ la aspektoj pri egaleco kaj klimatjusteco. Tiuj nombroj ankaŭ kalkulas je mia generacio por forigi milojn da miliardoj da tunoj de viaj karbondioksidemisioj de la aero per teknologioj apenaŭ ekzistantaj.

Kvindek elcenta risko simple ne akcepteblas por ni – ni, kiuj devos vivi kun la konsekvencoj.

Por 67%-a ŝanco ne superi 1,5-gradan mondan temperaturplialtiĝon la UN-a klimatspertularo (IPCC) diris ke la mondo rajtis emisii ankoraŭ 420 gigatunojn da CO2 ĝis la unua de januaro 2018. Nun tiu nombro jam malkreskis sub 350 gigatunoj.

Kiel vi aŭdacas ŝajnigi ke tio ĉi solviĝos se ni daŭrigas kiel kutime kaj aldonas kelkajn teĥnikajn solvojn. Per hodiaŭaj emisiniveloj nia karbondioksida budĝeto estos tute elĉerpita ene de malpli ol ok kaj duona jaroj. Neniuj solvoj aŭ planoj prezentotaj ĉi tie hodiaŭ kongruos kun tiuj nombroj, ĉar tiuj nombroj estas tro malkomfortaj. Vi ankoraŭ ne estas sufiĉe plenkreskaj por diri la veron.

Vi perfidas nin. Sed junuloj ekkomprenas vian perfidon. La okuloj de ĉiuj ontaj generacioj estas direktitaj al vi. Se vi elektas perfidi nin, mi diras: ni neniam pardonos vin.

Ni ne permesos al vi eskapi. Tie ĉi kaj nun; jen ni markas limon. La ĉirkaŭa mondo vekiĝas. Kaj ŝanĝo venas, egale ĉu plaĉas al vi aŭ ne.

Dankon.

Vertaling: Guillaume Armide, Bir Do en Charlotte Scherping Larsson

ESPERANTO EN DUURZAAMHEID

Het 104de Wereldesperantocongres, gehouden in Lahti, Finland, van 20 tot 27 juli 2019, met 917 deelnemers uit 57 landen, met als thema “Levende natuur – bloeiende cultuur”,

verklaart dat duurzame natuur gepaard gaat met een duurzame samenleving en dat een duurzame samenleving gepaard gaat met een gelijkwaardige behandeling van mensen, ook op het vlak van taal;

wijst erop dat de huidige processen van economische globalisering het voortbestaan van zowel de culturele diversiteit als de biologische diversiteit bedreigen;

onderstreept dat de Esperantobeweging, als beweging voor een andersoortige globalisering, gebaseerd op respect en waardering van taal- en culturele diversiteit, tegelijkertijd ook een beweging is voor duurzame ontwikkeling in de brede zin;

vestigt er de aandacht op dat veel individuen en organisaties in de Esperantobeweging reeds actief meewerken aan een meer evenwichtige verhouding tussen natuur en cultuur, onder andere door zich in te zetten voor interculturele opvoeding, intermenselijke solidariteit, en steun aan lokale initiatieven voor duurzame ontwikkeling; en

roept op tot toenadering en samenwerking tussen de Esperantobeweging en andere organisaties en bewegingen met het oog op de bescherming en ontwikkeling van lokale culturen en natuurlijke milieus overal ter wereld;

Vertaling: Piet Glorieux

Anderstalige versies:

(eo) http://www.esperantoporun.org/dokumentoj/informiloj/informilo-de-septembro-2019/?hlang=en
(fr)http://fr.esperantoporun.org/documents-fr/lettres-dinformation/lettre-dinformation-pour-septembre-2019/?hlang=en
(en) http://en.esperantoporun.org/documents/newsletters/newsletter-for-september-2019/

DE BALTISCHE ESPERANTODAGEN IN PANEVĖŽYS

De Baltische Esperanto-Dagen (BET) (van 6 tot 14 juli 2019) verwelkomden ons dit jaar met regen, zon en wind. Het is een internationaal congres met een hoogstaand programma, vergelijkbaar met dat van de Wereldcongressen. BET heeft alternerend plaats in Litouwen, Letland en Estland.

Elke congresdag verscheen er een rijkelijk geïllustreerde kongresa kuriero 'Abelo' [Bij] onder redactie van Stano Marĉek. Hierin lazen we informatie over allerlei gebeurtenissen die verband hielden met het congres en ook de namen van nieuw aangemelde congresdeelnemers, het dagprogramma en het menu. Stano had ook een mooi BET-boek samengesteld met nuttige informatie en rapporten van vroegere BET-congressen in Litouwen.

In Panevezys namen 425 esperantisten deel uit 37 landen. Er was ook een stevige delegatie uit Vlaanderen. Wat betreft het aantal deelnemers was dit de grootste BET van deze eeuw.

Op 6 juli viert Litouwen zijn nationale feestdag. Het is dan de gewoonte dat Litouwers overal ter wereld om 21 uur de nationale hymne zingen. Dus gebeurde dat ook bij het begin van BET55 na het concert van Natalia Bertse.

De plechtige opening vond plaats op zondagnamiddag in het cultureel centrum van Panevezys in het bijzijn van de burgemeester, de heer Rytis Rackauskas. De voorzitter van de Litouwse Esperanto-Vereniging Povilas Jegorovas verwelkomde alle deelnemers en wenste hen een succesvol congres. Biruta Rozenfelde uit Riga nam ook het woord als initiatiefneemster van BET, zestig jaar geleden. Na verschillende toespraken brachten folkloregroepen van de stad een prachtig spektakel van liederen en dansen. Daarna was er voor iedereen een uitgebreide, lekkere receptie, aangeboden door de stad.

Het programma van BET55 was gevarieerd en rijk. Het is helaas niet mogelijk om het hele programma op te sommen, want dan zouden we heel wat pagina's nodig hebben. Belangrijk feit was dat voor het eerst lezingen van de Zomeruniversiteit op een BET werden georganiseerd. De lezingen van deze SUS-36 (Sessie van de Universiteit van San Marino) van AIS (Internationale Academie van Wetenschappen) werden gepubliceerd in een boek dat tijdens het congres al te koop was.

Laat me toch enkele activiteiten vermelden. De deelnemers konden onder andere kennismaken met de geschiedenis en de cultuur van het Litouws, met lezingen over ruimtetelescopen en milieubescherming en met de Aziatische Esperantobeweging. Robert Kaminski sprak over Zamenhof-objecten (ZEOj) en had ter plaatse een interessante tentoonstelling over ZEOj georganiseerd. Yves Nevelsteen had veel succes met zijn diverse lezingen. De Canadezen ten slotte maakten reclame voor het UK in Montreal in 2020.

Niet minder dan zeven docenten waren in de weer om Esperanto aan te leren op verschillende niveaus. Ook waren er enkele excursies.

Het artistieke programma, met concerten in de namiddag en 's avonds, was van een hoog niveau en oogstte daarom veel succes: Sepa kaj Asorti uit Litouwen, Kaŝi uit Duitsland, Amira Chun uit Korea, Jogaile Cojute uit Litouwen, Mikaelo Bronŝtejn uit Rusland begeleid door Sergeo La Terura, Zuzana Kornicka uit Polen en een hele groep muzikanten uit Oekraïne. De afscheidsavond duurde eindeloos lang omdat er zoveel artistiek talent was bij de deelnemers.

Op de sluiting van het congres op 13 juli kregen heel wat deelnemers AIS-attesten omdat ze geslaagd waren voor een examen over een van de SUS-voordrachten, en kregen heel wat helpers van BET55 mooie rozen voor hun inzet.

Hartelijk dank aan de Litouwse esperantisten die hard gewerkt hebben voor het succes van deze BET55 en aan de deelnemers die allen hun steentje hebben bijgedragen tot het welslagen van dit congres!

Rapport van Liba Gabalda,
samengevat en vertaald door Kristin Tytgat

HET BENELUKSA KONGRESO TE GAST IN CHARLEROI

In Charleroi, op loopafstand van het station, vond van 19 tot 22 september 2019 het Benelux-congres (BK) plaats. Het werd officieel georganiseerd door de Association pour l'Espéranto, de Waalse Esperantovereniging. In de praktijk werd het georganiseerd door actieve esperantisten uit de hele Benelux: zo was Valère Doumont (Wallonië) verantwoordelijk voor de reservatie van de kamers, de maaltijden en de financiën; Yves Nevelsteen (Vlaanderen) voor de website en het programma, en Spencer van der Meulen (Nederlandse Esperanto-Jongeren) voor het doen 'dansen en zingen' van de deelnemers!

Om mensen van iets verder weg aan te trekken, begon het congres al op donderdag. Na de lunch in een lokaal restaurant bezochten we 's middags het mijnmuseum Le Bois du Cazier. Het bezoek werd geleid door een professionele Franstalige gids; Valère vertaalde alles in het Esperanto. Er werden ook twee video's getoond: een in het Frans en een in het Nederlands, met oog voor de taalbalans. 's Avonds liet Yves foto's en video's zien van enkele zomerse bijeenkomsten; vooral van de Baltische Esperantodagen in Litouwen en Somera Esperanto-Programado in Slovakije.

Vanaf vrijdagochtend vonden er elke ochtend cursussen plaats voor verschillende doelgroepen. De nadruk lag op conversatie; veel esperantisten spreken slechts een paar keer per jaar Esperanto met mensen die een andere moedertaal hebben. In ons meertalige gebied zijn er in dit opzicht nochtans veel mogelijkheden! Tijdens het BK gaf Françoise Pellegrin les aanbeginners en Kiki Tytgat aan gevorderden. Lode Van de Velde begeleidde diegenen die zich wilden perfectioneren.

Het programma werd regelmatig aangepast in functie van de wensen van de aanwezigen. Patricia Gobert leidde ons bijvoorbeeld op zaterdagochtend door de stad, omdat volgens sommige deelnemers het weer te goed was om binnen te blijven. Ook was

niet iedereen geïnteresseerd in de aangeboden taalcursussen. Omdat het programma dynamisch was (en om geld en het milieu te besparen), werd er geen papieren BK-brochure gemaakt, maar een bijgewerkte versie werd telkens ter plaatse afgedrukt en opgehangen op twee deuren.

Het programma was zeer gevarieerd; meer dan normaal het geval is. Zo waren er lezingen over humusatie (Monique Van Roy en Guy Basyn), over de vierdaagse wandelingen in Nijmegen, over proverbaro.net (Rob Keetlaer), werden zelfgemaakte spellen voorgesteld én gespeeld (Philippe De Vos en Lode), werd er bier geproefd (theorie en praktijk) o.l.v. brouwer Valère, waren er volksdansen, een meezingconcert, lezingen over veelgemaakte fouten en nieuwe woorden, over merknamen (Yves). Jean-Pol Sparenberg gaf zondagochtend een lezing over Carol'Or, een lokaal extra betaalmiddel in de regio Charleroi. Mensen klaagden zelfs dat ze soms moesten kiezen; een veelvoorkomend probleem tijdens bijeenkomsten met een rijkgevuld programma.

De bestuursleden van de Belgische Esperanto Federatie (BEF), de Vlaamse Esperantobond (FEL) en de Association pour l'Espéranto (APE) kwamen bijeen in Charleroi. Zoals gewoonlijk leidde Gerd van de Vlaamse Esperantobond de boekendienst. Er werden ook een aantal nieuwe uitgaven voorgesteld: een nieuwe cursus Esperanto voor beginners, een nieuwe versie van Karlo (van Edmond Privat) voor Nederlandstaligen en Esprimaro van Petro Desmet'. Het is tof dat er nog steeds zoveel nieuwe boeken op de markt komen, zo werd ook het nieuwe cursusboek (Taalcursus Esperanto van Lode Van de Velde) en een vervolgleesboek (Karlo) voorgesteld. Ten slotte vond ook onverwacht een lezing over Noord-Ierland plaats door John Murray. Zeer boeiend allemaal!

Op zondagochtend was er een vrij sportieve begeleide wandeling gepland in de omgeving van Charleroi. Op het laatste moment werd een bijkomend programma toegevoegd: een kunstwandeling door Charleroi (Georges Sossois).

Er waren relatief veel Nederlandstaligen aanwezig op het congres. Mensen kwamen uit heel Vlaanderen, het noorden van Nederland, Duitsland en zelfs Ierland. Zeventig deelnemers, dat is geen enorme groep mensen, maar er zijn de laatste tijd veel bijeenkomsten geweest in de Benelux, dus het is duidelijk dat er een vernieuwde interesse is voor het Esperanto. Een radiojournaliste van de RTBF is mensen komen interviewen en er waren enkele nieuwkomers; mensen leken meer dan tevreden. Het is echter altijd mogelijk om beter te doen; vooral dan als het gaat om samenwerking en het delen van ervaringen.

Ben Indestege stelde voor om een rondetafeldiscussie te houden over toekomstige Benelux-congressen. Hij drong aan op meer samenwerking en professionalisering. De BK vond in 2018 plaats in Limburg en in 2017 in Lier, maar organisatoren hebben niet echt aan kennisoverdracht gedaan. Er bestaat ondertussen alvast een website voor congressen en Beneluxactiviteiten in het algemeen: www.benelukso.eu.

Omdat de tijd snel gaat, de congreslocatie uiterst toegankelijk en modern is, zal het Benelux-congres in 2020 opnieuw op dezelfde locatie – in Charleroi – plaatsvinden met een groter team. Ook zal er worden samengewerkt met het team dat in 2021 het congres in de regio Aken-Maastricht-Voeren wil organiseren. Dit alles zal ons in staat stellen tijd en energie te besparen; we zullen onze activiteit kunnen verbeteren en professionaliseren.

Yves Nevelsteen

Dit artikel is origineel in het Esperanto geschreven. Het is verschenen in het oktobernummer van het tijdschrift La Ondo de Esperanto. Een link naar dit artikel kan je vinden op benelukso.eu. Leg de twee versies eens naast elkaar; da's een boeiende oefening!

IN TRIESTE: EEN GESLAAGD CONGRES IN EEN SCHITTERENDE STAD

Door zijn ligging aan de noordelijke golf van de Adriatische Zee en zijn multiculturele geschiedenis is Trieste een ideale stad voor een Esperantocongres. Oostenrijk, Slovenië en Kroatië liggen vlakbij en in tegenstelling tot vroeger zijn nu alle grenzen open, waardoor heel wat interessante contacten kunnen ontstaan.

Het chique congreshotel Savoia Excelsior – keizer Frans Jozef heeft er nog overnacht – ligt centraal in de stad, aan de kustlijn en vlak bij het grootste plein van Europa: Piazza Unita d'Italia. In de buurt waren veel goedkope hotels en appartementen zodat iedereen dicht bij het congres zat. Tel daarbij nog de vele eet- en drankgelegenheden, de toeristische bezienswaardigheden en de mooie winkelstraten op wandelafstand. Zo kwam je overal in de stad wel esperantisten tegen tijdens de congresweek.

Getuigen van de multiculturele geschiedenis van de stad zijn op elke straathoek te vinden. Je kan wandelen door het Romeinse en het Joodse Trieste, langs de historische koffiehuizen – koffie is namelijk de trots van Trieste. Je vindt er ook de standbeelden van belangrijke schrijvers. Onder anderen James Joyce verbleef hier meerdere jaren. Indrukwekkend zijn de gebedshuizen van een tiental verschillende religies en de paleizen in neoclassicistische, eclectische en Libertystijlen. De laatste kennen we in andere delen van Europa als art nouveau, jugendstil. Kiki en ik vonden, op drie minuten afstand van het congres, logement op de negende verdieping van het aparte hotel 'Liberty'! Het uitzicht op de golf was prachtig.

Alhoewel ik moet toegeven dat ik die laatste week van augustus meer dan gewoonlijk aan 'toerisme' deed, was het 86e Italiaans Esperantocongres natuurlijk mijn eigenlijke reisdoel. 285 deelnemers uit 28 landen waren ingeschreven. Uit België waren we met 7.

Twee seminaries vormden het hoofdbestanddeel van het congresprogramma:

- De problemen van de verspreiding van Esperanto in Europa. Dit thema werd geleid door de bestuursleden van de Europese Esperanto-Unie.

- De veelzijdige persoonlijkheid van Leonardo da Vinci, die 500 jaar geleden overleed. Dit werd belicht door Nicola Minnaja.

Verder ontbrak geen van de traditionele congresingrediënten: voordrachten, dikwijls aansluitend bij de thema's van de seminaries, cursussen, excursies, boekenverkoop en 's avonds concerten en toneelvoorstellingen.

Bij dit alles waren voor velen de ontmoetingen en gesprekken 'in de wandelgangen' zeker even belangrijk.

Het damesduo Elda en Edvige en hun groep helpers slaagden erin een zowat vlekkeloos verlopend congres te organiseren. Bij de sluiting kregen we al info over het Italiaans congres in 2020. Het zal plaatsvinden in Assisi.

Agnes Geelen

MOVADO

VIDEO-BOODSCHAP VAN EU-COMMISSARIS

Op 25 augustus laatsleden, tijdens de Esperanto-conferentie aansluitend bij het Italiaans congres, stuurde de Litouwse, nu ex-,EU-commissaris, Vytenis Andriukaitis, een videoboodschap gericht aan de deelnemers.

Hierbij de samenvatting in het Nederlands. De integrale tekst in het Esperanto lees je hieronder. De videoboodschap zelf kan je nog bekijken op **mallonge.net/trieste2019**

In zijn boodschap benadrukt Andriukaitis dat de propedeutische waarde van Esperanto een van de belangrijkste argumenten moet zijn in de promotie van Esperanto. Het met steun van de EU begonnen 'Multlingva Akcelilo'-programma is een concretisering daarvan en het is innovatief in de zin dat het leerkrachten, zonder voorafgaande kennis van Esperanto, erbij betrekt. Het kan een belangrijke bijdrage vormen in de realisatie van het EU-meertaligheidsbeleid.

Een van de meest ambitieuze taalprojecten ooit gefinancierd door de Europese Commissie was het project 'Mobiliteit en inclusie in een Meertalig Europa / MIME'. Daarbij zijn diverse disciplines van universiteiten uit zestien EU-landen betrokken. Het hoofdstuk uit het MIME-Vademecum gewijd aan Esperanto is daarbij bijzonder verhelderend. Het beschrijft Esperanto als een “levende taal met een groot potentieel, die veel gemakkelijker aan te leren is dan andere vreemde talen” en “een geschikt en soepel instrument voor transculturele communicatie, dat een hoge graad van inclusie mogelijk maakt”.

Het is wellicht de eerste keer dat zoveel specialisten uit zoveel prestigieuze universiteiten de waarde van Esperanto hebben erkend.

Integrale tekst:

Tre plaĉas al mi sendi miajn gratulon kaj bondezirojn al la komuna konferenco de la Eŭropa Esperanto-Unio kaj la Itala Esperanto-Konferenco en Triesto. Mi bedaŭras, ke ne eblis ke mi akceptu vian afablan inviton aliĝi al vi, sed mia laboro ne permesis tion. Esperanto progresas malrapide sed certe.

Pollando kaj Kroatio nun formale agnoskis Esperanton kiel parton de la netuŝebla kultura heredaĵo de tiuj landoj kaj de Eŭropo. Samideanoj en mia propra lando, Litovio, kaj en Slovakio laboras por simila agnosko.

Unu el la plej promesplenaj metodoj promocii Esperanton estas per la propedeŭtika metodo - la uzo de mallongaj Esperanto-kursoj por plibonigi kaj akceli lingvolernadon ĝenerale. Oni ĝenerale akceptas, ke sukcesa lingva lernado favoras postan lingvan lernadon. Estas malfacile pruvi, ke Esperanto-kursoj pli efikas por plibonigi lingvolernadon ol kursoj en aliaj lingvoj, sed estas tute logika al ni ĉiuj, kiuj lernis Esperanton. Esperanto havas flulinian strukturon, mankon de esceptoj al ĝiaj gramatikaj reguloj, kaj travideblan gramatikon. Ĉiuj el ĉi tiuj trajtoj kontribuas al pli rapida posta lernado de lingvoj. Kaj, kiel diras la diro, nenio sukcesas kiel sukceso.

Mi precipe ĝojas, ke via konferenco en Triesto ekzamenos detale programon el via parto de Eŭropo, kiu celas plibonigi lingvolernadon ĝenerale. La Multlingva Akcelilo estas programo financita de la Eŭropa Komisiono, en kiu 9 partneroj el 6 landoj kreas lernprogramon por 8-9 jaraj-studentoj de bazaj lernejoj en Bulgario, Kroatio kaj Slovenio. La lernprogramo ebligas al instruistoj de fremdaj lingvoj instrui propedeŭtikan Esperanton, tio estas zorge elektita parto de Esperanto kun la celo akceli kaj plibonigi la postan lernadon de aliaj lingvoj. Gravega novigo estas, ke la programo celas instruistojn, kiuj mem ne parolas Esperanton, kaj povas esti efektivigataj de ili post unusemajna trejnado. La programo nun estas en la fina fazo de disvolviĝo kaj ĉiuj ĝiaj celoj estas realigitaj. Post eksperimenta unujara elprovo en tri elementaj lernejoj kaj la studentoj kaj iliaj gepatroj, kaj kompreneble la instruistinoj, entuziasmis pri la sukceso de la lernado. La instruaj metodoj estas modernaj kaj uzas facile uzeblajn komputilojn. La infanoj lernas per komputilaj ekzercoj, dialogoj kaj skeĉoj. Post ĝia kompletigo, la lernprogramo aperos en ok lingvoj kaj Eŭropa Bulteno Julio/Aŭgusto 2019, n-ro 194, tial estos uzebla en dek eŭropaj landoj. Tiel, la nova unujara lernada celo havos potencialon atingi signifajn plibonigojn en la instruado de la dua aŭ tria lingvo en lernejoj, kaj povus fari signifan kontribuon por atingi la celon de la EU-politiko de multlingvismo, aprobita de la Eŭropa Konsilio en Barcelono en 2002 - ke ĉiuj civitanoj lernu siajn proprajn kaj du aliajn lingvojn.

Unu el la plej ambiciaj lingvaj projektoj iam ajn financitaj de la Eŭropa Komisiono finiĝis la pasintan jaron. La projekto Movebleco kaj Inkluziveco en Multlingva Eŭropo / MIME estis vere ampleksa. Ĝi daŭris de 2014 ĝis 2018, implikis 22 universitatojn en 16 eŭropaj landoj, kaj inkludas esploradon per pli ol 70 fakuloj el 11 diversaj disciplinoj, de ekonomio, edukado, financoj, juro, politika scienco, politika filozofio, psikologio al sociologio, socilingvistiko, tradukadaj studoj kaj urba geografio. Ĝi produktis pli ol 1.500 paĝojn de sciencaj kaj agadaj raportoj kaj pli ol 60 sciencajn eldonaĵojn specife dediĉitajn al projektaj rezultoj.

La sekcio de la MIME-Vademecum dediĉita al Esperanto estas aparte lumiga, kaj devus esti deviga legado por ĉiuj, kiuj havas rolon en la farado de politiko pri edukado. Ĝi priskribas Esperanton kiel "vivantan lingvon kun granda potencialo, kiu estas multe pli facile lernebla ol aliaj fremdlingvoj", kaj "efika kaj esprima rimedo de transkultura komunikado, permesante altajn gradojn de inkluziveco". Ĝi deklaras klare, ke "edukaj sistemoj ne ignoru Esperanton" kaj faras kvar specifajn politikajn rekomendojn:

1. Planlingvoj kaj interlingvistiko (la studo de planlingvoj) estu starigitaj kiel kampoj de instruado kaj esplorado en universitatoj.

2. Profesiaj instruaj materialoj por instrui Esperanton en lernejoj devus esti kreitaj.

3. Esperanto estu proponata kiel fremdlingvo en elektitaj lernejoj tra Eŭropo, kiel parto de kunordigita aliro por konstati ĝian valoron longtempe kaj grandskale. Ĉi tio postulus instruistajn kursojn por ĉiu partoprenanta lernejo kun normoj, kiuj garantias altkvalitan instruadon, kiel ĉe aliaj fremdlingvoj.

4. Ĉiuj aranĝoj por la antaŭenigo de Esperanto devus esti akompanataj de grandskalaj inform-kampanjoj, kiuj konsciigos la ĝeneralan publikon pri la fakto, ke ĉi tiu lingvo jam estas uzata tutmonde regule de homoj de tre malsamaj lingvaj fonoj. La graveco de la MIME-esplorado ne estu subtaksata.

Estas eble la unua fojo, ke tiom da fakuloj el tiom multaj prestiĝaj universitatoj agnoskis la valoron aŭ Esperanton mem. Nia lingvo ludas gravan rolon, ne nur en eŭropa edukado, sed ankaŭ en antaŭenigado de movebleco kaj inkludo, kaj tiel povas fari decidan kontribuon al eŭropa integriĝo. Ĝi povas permesi al eŭropaj civitanoj reteni siajn proprajn lingvojn kaj samtempe komuniki facile kun ĉiuj aliaj eŭropanoj.

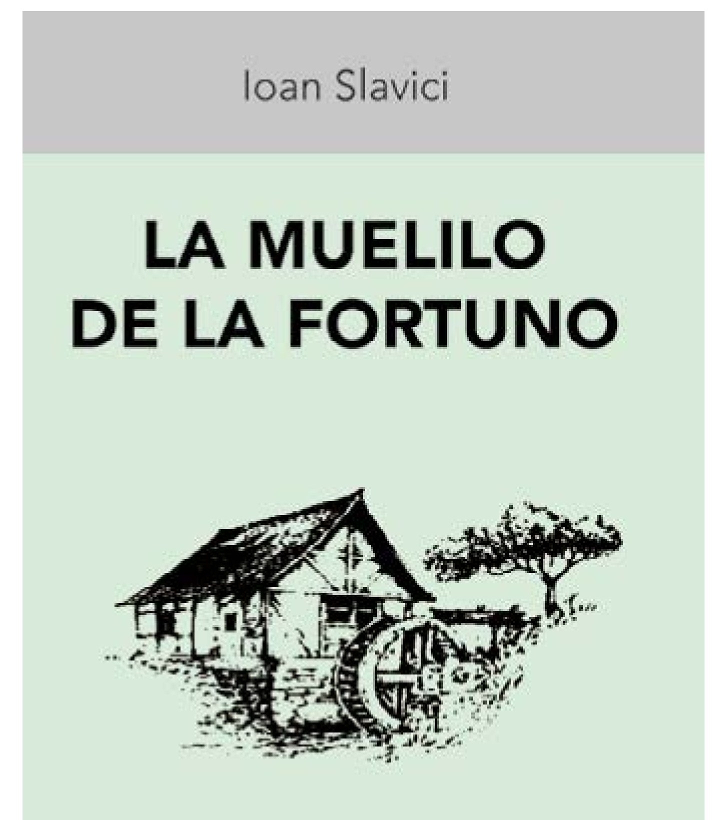
Kiel la brila Esperanta poeto Antoni Grabowski iam skribis:

“Kaj same fidelaj al hejma altar',
Ni sentas nin gefiloj de l'tuta homar'.”

Vytenis Andriukaitis,
Eŭropa Komisionano por Sano

LIBROJ

KONATIĜU KUN RUMANIO PERE DE ESPERANTO

En oktobro malfermiĝis la kultura festivalo Europalia, ĉi-foje dediĉita al Rumanio (https://europalia.eu/nl). Ĉu tio ne estas bela okazo, por iom ekscii pli pri Rumanio? La plej nova rumana romano tradukita en Esperanton estas “La muelilo de la fortuno” de Ioan Slavici. Eble vi ne konas tiun aŭtoron, sed en Rumanio li estas fama. Ĉiuj rumanaj lernejanoj devis legi lian “muelilon”. Tiu ĉi libro estas io por ĉies gustoj: ĝi estas psikologia romano, ĝi estas krimromano, ĝi estas historia romano. Nikolao Guskov skribis pri ĝi: “La enhavo estas streĉa, plena je psikologiaj travivaĵoj, krimoj kaj personaj tragedioj. Ĝi estas, evidente, krimrakonto, sed samtempe multe pli ol tio. Ĝi rakontas pri vilaĝa vivo apud la urbeto Ineu en la 1870aj jaroj.” La verko estas havebla en la Retbutiko de FEL: **retbutiko.be/eo/ero/mufo** Ĉu ĉi tiun verkon vi jam legis, aŭ vi volas pli da rumanaj verkoj? Jen estas pliaj, kun detaloj kaj recenzoj!

retbutiko.be/eo/originalingvo/Rumana

Paul Peeraerts

LA SIMFONIA ORKESTRO DE SANKT-PETERBURGO REGISTRIS 'LA ESPERO'-N

Danke al Prof. Jo Haazen okazis en Rusio sonregistrado de la Esperanto-Himno de Félicien de Ménil fare de la Sankt-Peterburga Guberniestra Simfonia Orkestro, gvidata de Igor Ponomarenko. Profesia surbendigo de la muziko celis altnivelan akompanadon de la kantado dum la inaŭgura kaj ferma ceremonioj de la Universalaj Kongresoj. La unua prezento okazis dum la UK en Laĥtio, kie la muziko akompanis entuziasme kantantajn kongresanojn, gviditajn de la konata muzikisto kaj esperantisto Prof. Jo Haazen.

Dum la sama UK Prof. Haazen ricevis la Diplomon pri Elstara Arta Agado "pro la senlaca agado arta kaj movada, inkluzive de la orkestra realigo de La Espero".

Inaŭguro: Jo Haazen gvidas la komunan kantadon de La Espero akompanita de la Sankt-Peterburga Simfonia Orkestro.

Openingsceremonie: Jo Haazen leidt de samenzang van La Espero, begeleid door het Symfonisch Orkest van Sint-Petersburg.

OPNAME VAN 'LA ESPERO' DOOR HET SYMFONISCH ORKEST VAN SINT-PETERSBURG

Door toedoen van onze Belgische landgenoot, prof. Jo Haazen, ons welbekend, had in Rusland een opname plaats van de Esperantohymne "La Espero" van Félicien de Ménil door het Symfonisch Orkest van Sint-Petersburg, onder leiding van Igor Ponomarenko. De professionele opname van de muziek heeft tot doel de samenzang tijdens de openings- en slotceremonie van de UEA-Wereldcongressen klassevol te begeleiden. De opname werd voor het eerst ten gehore gebracht tijdens het Wereldcongres in Lahti, waar de muziek de enthousiast zingende congresgangers begeleidde, onder leiding van de bekende musicus en esperantist prof. Jo Haazen.

Tijdens hetzelfde congres ontving prof. Haazen het Diploma voor Uitmuntende Artistieke Prestaties "wegens zijn onvermoeibare inzet voor de kunst en de Esperantobeweging, zoals onder andere de orkestrale uitvoering van La Espero".

Bestelformulier voor lidmaatschappen, abonnementen en boeken

2020

Betalings- en inschrijvingsformulier
rechtstreeks zenden aan: Vlaamse Esperantobond vzw
Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen
of via een plaatselijke groep

Telefoon: 03 234 34 00
admin@fel.esperanto.be
www.esperanto.be

Code: ☐☐☐☐ _ ☐

Familienaam: ______ Voornaam: ______
Adres: ______

Postnummer: ______ Gemeente: ______
Telefoon: ______ Beroep: ______
Geboortedatum: ______ Nationaliteit: ______
E-mail: ______

Tot welke plaatselijke Esperantogroep wenst u te behoren? [1]

❒ Antwerpen ❒ Brugge ❒ Gent ❒ Kalmthout ❒ Limburg
❒ Kortrijk ❒ Leuven ❒ Oostende ❒ Turnhout

Andere leden van het gezin:

Naam:	Voornaam:	Geboortedatum:

Nationale lidmaatschapsbijdragen:

f	– gewoon lid [2,4]		30,00 EUR	.... EUR
		rete	25,00 EUR	.... EUR
fm	– gewoon lid + Monato		85,00 EUR	.... EUR
		rete	58,00 EUR	.... EUR
	+ familiaal lid (alle andere leden van het gezin)[3]		+25,00 EUR	.... EUR
s	– gewoon lid + gift van		+40,00 EUR	.... EUR
df	– levenslang lid[2]		750,00 EUR	.... EUR

❒ Ik ben sympathisant en stort een gift aan de Vlaamse Esperantobond vzw[5]: .... EUR

❒ Mijn vereniging heeft sympathie voor Esperanto en wil op de hoogte blijven van initiatieven van de Vlaamse Esperantobond vzw.

Extra steun

Ik schenk de volgende som:
g – voor de werking van de plaatselijke groep (zonder fiscaal attest) [5] .... EUR
d – Ik wil de jongeren steunen .... EUR

Tijdschriften

Horizontaal (nl, 6 nrs/j) Het behandelt taalproblematiek en de Esperantobeweging en besteedt ruime aandacht aan de activiteiten van de plaatselijke Esperantogroepen.

Monato (esp, 11 nrs/j) Dit tijdschrift, uitgegeven door FEL, is een algemeen tijdschrift over politiek, economie en cultuur: een aanrader als dagelijkse lectuur.

Esperanto (esp, 11 nrs/j) het officiële ledenblad van UEA (Esperanto Wereldbond). Het behandelt voornamelijk de internationale Esperantobeweging en zijn cultuur.

Kontakto (esp, 6 nrs/j) Tijdschrift voor jongeren en beginners. Het behandelt de meest uiteenlopende facetten van de internationale cultuur.

Literatura Foiro (esp, 6 nrs/j) Hoogstaand literair tijdschrift, met uittreksels, interviews en recensies uit de originele en vertaalde esperantoliteratuur.

Juna Amiko (esp, 4 nrs/j) Een tijdschrift voor kinderen die Esperanto kennen of het juist leerden, ook geschikt voor beginners, met eenvoudige teksten en vele illustraties.

Ateo (esp, 2 nrs/j) Tijdschrift van ATEO (Ateista Tutmonda Esperanto-Organizo).

La Kancerkliniko (esp, 4+1 nrs/j) Humoristisch en satirisch tijdschrift.

Espero Katolika (esp, 4 nrs/j) Tijdschrift van de katholieke Esperantobeweging.

Internacia Pedagogia Revuo (esp, 4 nrs/j) Lidmaatschap + tijdschrift van de vereniging van esperantisten-leraren met artikelen over pedagogie, methodologie en onderwijs.

Esperantista Vegetarano (esp, 2 nrs/j) het tijdschrift van TEVA (Tutmonda Esperantista Vegetarana Asocio) Niet alleen voor vegetariërs en veganisten maar ook geïnteresseerden vinden er interessante artikels in.

Meer informatie

Voor meer informatie over lidmaatschappen, allerhande tijdschriften en boeken in of over Esperanto zal de Vlaamse Esperantobond vzw u graag helpen. U kunt iedere werkdag bellen van 11.00 tot 13.00 en van 14.00 tot 18.00, of schrijven naar bovenstaand adres. Ook de bestuursleden

De gegevens die u hier verstrekt, worden in de computer van de Vlaamse Esperantobond bewaard. Zij worden enkel gebruikt om u te informeren over de doelstellingen en de activiteiten van de Esperantobeweging, voor facturatie, e.d. U kan schriftelijk om een uittreksel van de gegevens die FEL over u heeft verzoeken, ze laten wijzigen of verwijderen.
Zie ook : www.esperanto.be/fel/nl/privacy.php

Totaal pagina 1 .... EUR

Abonnementen:

p	Horizontaal (gratis voor leden) ❐ rete ❐ papere		25,00 EUR / 30,00 EUR	.... EUR
m	Monato		59,00 EUR	.... EUR
em	Ret.Monato Ascii/Unicode/PDF/ePub		35,40 EUR	.... EUR
a	Agenda La Jaro	x	6,90 EUR	.... EUR
e	Esperanto		35,00 EUR	.... EUR
ja	Juna Amiko ❐ rete ❐ papere		11,00 EUR / 18,00 EUR	.... EUR
kk	La Kancerkliniko		27,50 EUR	.... EUR
k	Kontakto		25,00 EUR	.... EUR
lf	Literatura Foiro (6 foje jare)		47,00 EUR	..........EUR

Esperantista Vegetarano / Naturista Vivo / Internacia Pedagogia Revuo / Espero Katolika / Ateo : zie Internationale lidmaatschapsbijdragen !

Boeken

muzm	Muzeo de milito (Magris)	35,00 + 4,00 EUR	.... EUR
konep	Konflikto de la epokoj (E. De Kock)	33,00 + 5,00 EUR	.... EUR
espri	Esprimaro (Desmet)	12,00 + 2,40 EUR	.... EUR
fot3	Fotoalbumo fermiĝas (T. Steele)	7,00 + 1,60 EUR	.... EUR
mufo	Muelilo de la fortuno (Slavici)	11,40 + 2,40 EUR	.... EUR
mtea	Murdo en la teatro (Gates)	9,00 + 2,40 EUR	.... EUR
surb	Ŝtona urbo (Anna Löwenstein)	24,00 + 4,00 EUR	.... EUR
amru	Amo inter ruinoj (T. Steele)	16,00 + 2,40 EUR	.... EUR
putin	Homoj de Putin (2a eldono) (Kalle Kniivilä)	15,00 + 4,00 EUR	.... EUR
bbub	Brusela bubo	7,00 + 2,40 EUR	.... EUR
dnhe	Dio ne havas eklezion (T. Steele)	11,40 + 2,40 EUR	.... EUR
brve	Briĝo kun Veneno (R.C. Gates)	7,50 + 2,40 EUR	.... EUR
kamuf	Konvinka Kamuflaĵo (T. Steele)	19,00 + 4,00 EUR	.... EUR
pasx	Paradizo Ŝtelita	19,20 + 4,00 EUR	.... EUR
fkka	Flugi kun kakatuoj (T. Steele)	16,49 + 2,40 EUR	.... EUR
grafo	Grafo de Monte Kristo (Dumas)	79,00 + 5,00 EUR	.... EUR
vagl	Kiel vaglumo (W. Elsschot)	10,00 + 1,60 EUR	.... EUR
sagao	Sagao de Njal	18,00 + 4,00 EUR	.... EUR
pino	Aventuroj de Pinokjo	10,00 + 2,40 EUR	.... EUR
ipra	Informado praktike	15,00 + 2,40 EUR	.... EUR
tcxas	Talpoĉasisto (Stefan Lang)	19,49 + 2,40 EUR	.... EUR
samo	Supla amo, Lenige liefde, de Coninck	16,00 + 2,40 EUR	.... EUR
kcxd	Kvazaŭ ĉio dependus de mi (T. Steele)	19,20 + 4,00 EUR	.... EUR
sxaj	Aventuro en mondo de ŝajnigado (J. Codjo)	6,00 + 1,60 EUR	.... EUR
lidip	Por ke la tagoj de la homaro (L. Zamenhof)	24,00 + 4,00 EUR	.... EUR
marti	Morto de artisto (Anna Löwenstein)	20,00 + 5,00 EUR	.... EUR
		TOTAAL	**.......... EUR**

KORTING van 20% bij aankoop vanaf 3 boeken (mogen verschillende titels zijn)
Max. 7,50 € port in België.

Totaal pagina 1 & 2 .... EUR

Cursussen en woordenboeken

ebil	bildvortaro	38,00 + 5,32 EUR	.... EUR
nedi	Nemave Edifi (por progresantoj)	20,00 + 2,28 EUR	.... EUR
ep	Cursuspakket Esperanto Programita	24,19 + 3,80 EUR	.... EUR
progml	Woordenboek NL-Eo-NL (Luksa)	32,00 + 5,32 EUR	.... EUR
progm	Woordenboek NL-Eo-NL	18,00 + 3,80 EUR	.... EUR
abcg	ABC-Gramatiko de Esperanto	29,75 + 3,80 EUR	.... EUR
amem	Gramatika ABC Mempraktikilo (oefenboek)	17,11 + 3,80 EUR	.... EUR
progz	Zakwoordenboekje	3,00 + 1,52 EUR	.... EUR
leks1	Leksikaj ekskursoj dua volumo	14,00 + 2,28 EUR	.... EUR
leks2	Leksikaj ekskursoj tria volumo	15,00 + 2,28 EUR	.... EUR
fesp	Fundamento de Eo, nederlanda	10,00 + 2,28 EUR	.... EUR
unua	Unua libro	5,00 + 2,28 EUR	.... EUR

Internationale lidmaatschapsbijdragen:

jl	lid UEA met toegang tot jaarboek	44,00 EUR	.... EUR
jl + e	lid UEA met Esperanto-revuo en toegang tot jaarboek	74,00 EUR	.... EUR
z	Societo Zamenhof	+ 148,00 EUR	.... EUR
ipr	ILEI + Internacia Pedagogia Revuo ❐ rete ❐ papere	11,00 EUR / 22,00 EUR	.... EUR
eiprj	ILEI + Internacia Pedagogia Revuo kaj Juna Amiko ❐ rete ❐ papere	22,00 EUR / 34,00 EUR	.... EUR
nu	INOE + Naturista vivo	15,00 EUR	.... EUR
tv	TEVA + Esperantista vegetarano ❐ rete ❐ papere	10,00 EUR / 21,00 EUR	.... EUR
at	ATEO + Ateista Organizo ❐ rete ❐ papere	10,00 EUR	.... EUR
ek	IKUE + Espero Katolika	30,00 EUR	.... EUR
		TOTAAL	**.......... EUR**

Ik betaal

- ❐ Ik betaal het totaal op één van de volgende rekeningen van de Vlaamse Esperantobond vzw: IBAN BE66 0000 2653 3843 BIC BPOTBEB1, IBAN BE31 4025 5105 3155 BIC KREDBEBB, **en zend dit formulier aan de Vlaamse Esperantobond vzw, Lange Beeldekensstraat 169, 2060 Antwerpen.**
- ❐ Ik betaal het totaal aan mijn Esperantogroep (zie blz. 1) **en zend dit formulier ook aan hen.**
- ❐ Ik heb een tegoed op mijn rekening bij FEL, gelieve mijn rekening te debiteren.

Noten:

1. Een lid van de Vlaamse Esperantobond vzw is automatisch ook gewoon lid van de dichtsbijzijnde plaatselijke Esperantogroep. Wenst u lid te zijn van een andere groep, plaats dan een kruisje in het vierkantje achter de naam van die groep.
2. Leden en steunende leden van de Vlaamse Esperantobond vzw (FEL) krijgen een gratis abonnement op het tijdschrift Horizontaal. Leden krijgen op aanvraag de Membromarkfolio van UEA, dat recht geeft op het gebruik van de Delegita Reto in het Jaarboek van UEA. Deze lidmaatschapszegels kunnen worden aangevraagd via de plaatselijke groepen of rechtstreeks bij het bondssecretariaat.
3. Bij een familiaal lidmaatschap is iedere 2de en volgende persoon die op hetzelfde adres woont, lid. Er wordt slechts één tijdschrift per adres verzonden.
4. Jongeren tot en met 29 jaar worden automatisch lid van de Vlaamse Esperantojeugd (FLEJA).
5. **Giften** van 40,00 EUR of meer aan de Vlaamse Esperantobond vzw komen in aanmerking voor belastingvermindering in **2019**. In voorkomend geval worden de attesten verstuurd in het begin van het kalenderjaar dat volgt op de schenking. *Schenkingen rechtstreeks aan een plaatselijke groep komen NIET in aanmerking voor belastingaftrek.*

NOVJARA SIBERIA ESPERANTO-ARANĜO NOVOJARSK

Pasintjare en decembro mi havis la devon viziti Krimeon por subskribi dokumenton kun mia eksedzino Hati. Ĉar mi ja jam estis en Rusio, mi pripensis partopreni tie novjaran feston. Mi do aĉetis la flugbiletojn tiel ke mi ankaŭ povis viziti Siberion. Tio entute kostis preskaŭ 100 eŭroj pli ol simpla flugo tien kaj reen. Sed mi neniel bedaŭras ke mi iris dum la vintro al Siberio. La aranĝo nomiĝas Novojarsk 2019 kaj okazis tiam en la urbo Krasnojarsk de la 31a de decembro ĝis la 5a de januaro.

Kiam mi eliris la flughavenon mi tuj sentis kiel miaj nazharoj frostiĝas. Tre ekzotika sento, kredu min. Ju pli malvarma la vetero, des pli varma la bonvenigo. Loka esperantisto Aleksej min atendis kaj veturis al la klubejo kie okazis la kunveno. La klubo de Krasnojarsk posedas apartamenton en kiu la klubo regule kunvenas. Al Novojarsk aliĝis ĉefe siberianoj sed ankaŭ venis homoj el Moskvo. Michael Bronŝtejn ankaŭ regalis nin per siaj kantoj.

Ni vizitis la urbon. La rivero Jenisej trafluas ĝin. Kvankam estis multe da glacio ĉie, la rivero mem restis fluanta. Ĉar iom pli kontraŭflue almonte oni uzas ĝin por produkti elektron. Tio donas al ĝi rapidecon kaj tiel ĝi povas kontraŭstari glaciiĝon. Tamen pro tio estas kromefiko. La pli varma 0,5-grada akvo vaporiĝas en la -30-grada aero kaj tio rezultas en grandan nebulon super la urbo. Sed oni rapide alkutimiĝas. Mi vidis la plej grandan en la mondo kristnaskan konuson. Ĝi staras sur insulo en la Jenisej. Ĉirkaŭis ĝin diversaj glitejoj muntitaj de grandegaj glaciblokoj. Mi ĝuis ĉiujn el ili.

Kun la grupo mi ankaŭ iris al proksima montaro. Estis du eblecoj: aŭ promeni aŭ skii/neĝtabulumi al panoramo por spekti la famajn stolbojn : rokaro kiujn laŭ la legendo ĵetis giganto en la direkto de Krasnojarsk ĉar knabino kiun li kaptis en tiu urbo fuĝis de li. Mi tre ĝuis la neĝtabuladon tie. Iom poste en tiu loko okazis la Vintra Universkiado. Oni povus diri do ke mi varmigis la skivojon por la profesiuloj.

Mi ŝatus ankaŭ partopreni en Novojarsk 2020, ĉi-foje en la urbo Barnaulo. Kiu venos kun mi?

"Novojarsko 2020" okazos en Barnaulo (Rusio) de 31/12/2019 ĝis 05/01/2020

ural-sib.org/eo/novojarsk-2020

Ben Indestege

ĈU VI KONAS BAFE?
Pro daŭre neklara situacio de la Belga Esperantista Fervojista Asocio BEFA, la internacia kupola organizo IFEF (Internacia Fervojista Esperantista Federacio) instigis belgajn IFEF-membrojn dum sia kongreso ĉi-monate en Malago fondi BAFE (Belga Amikaro de Fervojistaj Esperantistoj).

La avantaĝo de tiu paŝo estas ke Belgio povas denove plene agadi en la faka organizo IFEF. Membroj de BAFE ricevas la revuon "Internacia Fervojisto" (IF) kaj rabaton dum IFEF-kongresoj. La kotizo por 2019 kaj 2020 estas 10 eŭroj por membro kun reta abono al IF kaj 16 eŭroj por membro kun papera abono al IF. De la 29a de majo ĝis la 5a de junio 2020 la venonta IFEF-kongreso okazos en Frankfurt/Oder – Slubice (PL) kunlabore kun Germana Esperanto-Asocio kaj Pola Esperanto-Asocio. Pliaj informoj pri tiu kongreso estas riceveblaj ĉe: Marc Cuffez, la kontaktpersono de BAFE flandrio@hotmail.be - Kristin Tytgat Kristin.tytgat@skynet.be

Jen la kontonumero de BAFE por (re)membriĝi BE85 6105 5937 1106 je nomo de Margaretha Symoens.
Retpaĝo de IFEF: www.ifef.net

FORPASIS LOUIS-CHRISTOPHE ZALESKI-ZAMENHOF (1925-2019)
Louis-Christophe (Ludoviko Kristoforo) ZALESKI-ZAMENHOF (naskiĝis la 23-an de januaro 1925 en Varsovio, mortis la 9-an de oktobro 2019 en Parizo) estis doktoro inĝeniero pri surlanda kaj enmara konstruado, aparte pri premŝtalbetono, nepo de L. L. Zamenhof. Li estis filo de Adam Zamenhof kaj Wanda Zamenhof, naskita Frenkiel; la personan nomon li ricevis honore al sia avo, Ludoviko Zamenhof, la kreinto de Esperanto. Li estis Honora Membro de UEA. Pli da informoj legu en la teksto de Roman Dobrzyński, aperigita en Vikipedio: https://eo.wikipedia.org/wiki/Louis-Christophe_Zaleski-Zamenhof

---

ESPERANTO IN DE NIEUWSBRIEF VAN FELIX_PAKHUIS
In het oktobernummer van de nieuwsbrief van het Felix-Pakhuis werd aandacht besteed aan Esperanto. Onderstaande tekst verscheen.

De Vlaamse Esperantobond coördineert de werking van de verschillende groepen en onderneemt acties om het gebruik van een neutrale tweede taal en het behoud van taaldiversiteit te bevorderen.

Een verhuis van de organisatie eind 2016 was de aanleiding om een groot deel van de bibliotheek en van de archieven toe te vertrouwen aan respectievelijk de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en het FelixArchief. Hierover berichtten we in 2018. Cyreen Knockaert zorgde toen mee voor de verwerking van de archieven van de Vlaamse Esperantobond in het FelixArchief en legde hiermee de meer dan 100-jarige geschiedenis van deze organisatie bloot door middel van foto's, verslagen, drukwerken, krantenknipsels en andere administratieve documenten.

Op Wikipedia (Vikipedio) is het Esperanto ook thuis. Dankzij Cyreen heeft het Sint-Felix-Pakhuis er nu ook een pagina.

PLI OL 7000 GAZETOJ EN BITARKIVO
BitArkivo estas projekto komencita en januaro 2016 de Iván García. Ĝia celo estas konservi esperantajn gazetojn, librojn kaj aŭdio-dokumentojn kiel podkastojn. Estas kaj estis aliaj retejoj kun sama aŭ simila celo kiel Bitoteko, Gazetoteko, ktp. Ĉiuj arkivitaj materialoj estas senpage alireblaj ĉe la oficiala retejo (kiu havas kopion ĉe la retarkivo Wayback Machine).

La 11an de oktobro ili atingis la kvanton de pli ol 70 periodaĵoj kun 7000 numeroj. Troveblas en BitArkivo interalie 344 numeroj de Belga Esperantisto (https://bitarkivo.org/gazetoj/belgaesperantisto), 168 numeroj de La Belga Sonorilo (https://bitarkivo.org/gazetoj/belgasonorilo) kaj 292 numeroj de Flandra Esperantisto (https://bitarkivo.org/gazetoj/flandraesperantisto)

IMPRESOJ PRI LAHTIO

15 Belgaj Esperantistoj partoprenis la lastan Esperantokongreson en la finna Lahtio. Ĉi-sube kelkaj impresoj de partoprenantoj.

Por mi la plej grava programero de la pasinta UK en Lahtio estis certe la komitatkunsidaj horoj. Ĝi estis mia unua fojo kiel komitatano A por Belgio. Mi volus per ĉi tiu vojo danki la aktivulojn en BEF pro tio ke ili elektis min por plenumi tiun rolon. Ĝuste pro tio ke estis mia unua komitatkunsido mi pli ofte aŭskultis ol mem intervenis. La protokolo haveblas en la retejo de UEA: uea.org/teko/komitato.

Ĉar estis elekta jaro, la komitato ofte voĉdonis. Ni elektis novan estraron. Ĝi konsistas el ok homoj. Mi subtenis la proponon havi naŭ estraranojn. Ĉar la agadkampo de UEA estas tre vasta kaj varia. Por prezidanteco estis du kandidatoj, nome Fernando Maia el Brazilo kaj Duncan Charters el Usono. Tiuj du subtenis unu la alian. Finfine elektiĝis Duncan. Maia elektiĝis vic-prezidanto. Ni elektis du vic-prezidantojn. Ankaŭ la estrarano pri financoj Trezoro Hung Yinbao rolas kiel vic-prezidanto. Estas bedaŭrinda fakto ke neniu virino estas en la estraro. Sinjorino Chen el Ĉinio povintus esti en la estraro se oni tamen elektintus naŭ estraranojn. Oni ofte plendas pri la troa eŭropeco de nia movado. Sed en tiu ĉi estraro sidas nun unu eŭropano, nome la ĝenerala sekretario Aleks Kadar.

Alia elekto estis tiu de la komisiono pri financoj. Mi mem estis kandidato. Unue la komitato fiksis la nombron de komisonanoj. La maksimuma estis kvar dum estis kvin kandidatoj. Ankaŭ ĉi tie tio rezultigis ke la ununura virina kandidato ne elektiĝis.

Ekestis la demando en kiu preciza tempo la prezidanteco iru de la antaŭa prezidanto Marc Fettes al la novelektita prezidanto Duncan Charters. La komitato decidis ke tio okazu en la dumkongresa merkredo. Fakte mi miris pri tio. Ĉu ja ne ekestis jam tradicio pri tio post tiom da jaroj? Mi iom pripensis tiun aferon kaj nun opinias ke la prezidanto elektita oficiale alprenu tiun rolon ekde la unua de januaro. Tiel li havas kvazaŭ duonan jaron por kunlabore kun la antaŭa prezidanto 'prepari sin'. Tio kontribuus laŭ mi al la profesieco de la posteno. Kion opinias vi, kara leganto?

La plej grava parto de la komitatkunsido tamen ne estis la nova estraro-elekto sed la priparolo de la financa situacio de UEA. Jam de pluraj jaroj UEA funkcias per deficito. La antaŭa estraro laboris pri financa resanigo. La komitato aprobis la elektitan vojon por tion atingi kvankam estas bedaŭrinde ke

unu el la rezultoj estas la duonigo de la laborhoroj de tri dungitoj en la centra oficejo en Roterdamo. Mi kalkulis ke se UEA havus mil individuajn membrojn pli, la deficito ne ekzistus. Do, kara leganto, se vi ne estas membro individua de UEA ... pripensu. :)

Ben Indestege

Laŭ mi estis neordinara kongreso en neordinara kongresejo. Kiam ni serĉis hotelon mia unua zorgo estis ke ĝi estu apud la stacidomo aŭ almenaŭ facile atingebla. Kaj tio sukcesis! Plie, estis bushaltejo ĝuste malantaŭ la hotelo, tiel ke la veturado al la kongresejo daŭris apenaŭ tri minutojn, plus kvin minutojn da piedirado.

Lahtio plaĉis al ni pro pluraj kialoj. Ĝi vere estas verda urbo, kun multaj arboj kaj plantoj; promeni tie donis al ni novan senton pri naturo, eĉ en la centro de la urbo. Jam la unuan tagon de nia restado ni aĉetis oktagan buskarton, kaj tiel ni neniam havis problemojn por viziti diversajn lokojn. Aparta agrablaĵo estis kiam ni restis dum la tuta trajekto en buso de iu specifa buslinio kaj tiel vizitis belajn kvartalojn de Lahtio, kiel tiu apud la lago.

Ni regule aĉetis varojn ĉe Trio, superbazaro en la centro, kaj poste trankvile vespermanĝis en nia hotelĉambro.

Alia malkovro estis la finna sistemo pri trinkaĵoj: botelo de 1,5 litro da akvo kostas 0,79 € plus 0,40 € por la plasta botelo. Laŭ ni sufiĉe kosta! Sed la lastan tagon ni metis 4 botelojn en iu maŝino, ricevis kuponon de 1,60 € kaj do rekuperis monon por tiam aĉeti bananojn de 1,75 € kiujn ni pagis nur 0,15 €! Kaj la plasta sako estas ECOBAG, do ekologia! Ni ankaŭ rimarkis ke junuloj serĉis en rubujojn por trovi plastajn botelojn. Rezulto: nenia rubaĵo en la stratoj! Oni rakontis al ni ke estas bona maniero por homoj kiuj tiel gajnas kroman monon, fojojn eĉ grandan sumon!

Kaj ni profitis de agrabla vetero; nur post nia forveturo ankaŭ Finnlando suferis pro tre altaj temperaturoj.

Flory Witdoeckt

La plejparton de mia tempo mi 'pasigis' kiel prizorganto/amuziganto de la infanoj en la infana kongreso (IIK), do mi ne povis multon ĉeesti dum la kongreso (por plenkreskuloj). Kion mi ja partoprenis estis la koncerto de Kajto, kiuj estas personaj amikoj de mi. Krome, mi iris danci dum la koncerto de Jomo kaj tiu de Asorti. La lastaj daŭre petis ke mi venu por danci kaj kunkanti la kanton pri motorciklo, kion – laŭ ili – ne eblas kanti sen mi.

Kompreneble, kiel petas la tradicio, mi kantis kun la infanoj kaj teamo de IIK dum la solena fermo. Mi ankoraŭ restas tre danka ke la publiko tiel vigle kaj spontanee reagis, kunkantante.

Estis varmega semajno, ĉu pro tiom da varmaj amikaj rondoj dum UK/IIK? Tamen neniam tro varma por knufli ĉiujn, ĉu?

Nicky Janssen

Kvankam mi, nombrite en horoj, pasigis malmulte da tempo ekster la kongresejo, mi tamen povis gustumi la du ĉefajn ingrediencojn de la finna naturo: lagoj kaj arbaroj. Mi ja havis la bonŝancon restadi en (izolita) kabano sur la bordo de lageto, meze de la arbaroj. Kaj krome la kabano disponis de saŭno, la finna fieraĵo, kaj varmakvo-kuvo. Mia tempo en Lahtio vere respegulis la kongrestemon: "Vivanta kulturo, floranta naturo".

Dum la kongreso – bedaŭrinde ĉiam mankas la tempo por tio pro tro ŝargita programo – mi povis babili kun kelkaj homoj, konataj kaj malpli konataj.

Unu el la kulminaj punktoj por mi estis la Nacia Vespero en la prestiĝa Sibeliusdomo (Sibelius naskiĝis je nur kelkaj kilometroj de Lahti). La programo estis kaj altnivela kaj varia. La kombino de (poezia) akrobataĵoj kaj diversspecaj muzikpecoj, de repo al orgenmuziko, de popolmuziko al klasika, vere funkciis. La diversaj artistoj estis klare profesinivelaj, plej verŝajne ne-esperantoparolantaj sed la tuton parole kungluis du junuloj en senriproĉa Esperanto. Al mi plej plaĉis la juna samedevena repisto kiu repis en pluraj lingvoj, i.a. la samea*. Kvankam mi ne komprenis eĉ unu vorton, mi konsideris ĝin la apogeo de la vespero.

Koncerne la finnan mi nur povas diri ke – eĉ post fulmkurso dum la kongreso – mi apenaŭ memortenos kelkajn vortojn. Ne eblas rekoni radikon el, al ni kutimaj, lingvaj familioj kiel la ĝermana aŭ la romanika. Bonŝance tute bone regas la anglan majoritato de la finnoj … ĝis certa aĝo. Tion mi spertis kiam mi klopodis atingi mian kabanon. Nur dank'al la interpretado de mia anglaparolanta gastiganto la maljuna fremdlingvo-imuna taksiŝoforo trovis ĝin.

(*) La sameoj estas la 'diversspeca' etno kiun ĉiuj antaŭe nomis la 'laponoj'. Sed tiu lasta nomo havas por la sameoj negativan kunsignifon, iom komparebla al la vorto 'boeren' kiu ankaŭ ne estas ŝatata de agrikulturistoj. Cetere 'la' samea lingvo ne vere ekzistas. De sameaj prelegantoj dum la kongreso mi lernis ke estas pluraj familioj de sameaj lingvoj kiuj ja estas parencaj unu al la alia.

Piet Glorieux

VIVO DE ZAMENHOF

STUDENTAJ JAROJ – ĉapitro 4

STUDENTENJAREN – hoofdstuk 4

Post longa kiso de l' patrino la studento forveturis Moskvon.Urbego vasta. Universitato plenega. Brilas Kremlaj turoj. Sur stratoj neĝo blanka. Kuras glitveturiloj, tintadas sonoriletoj.Rapidas ĉevaloj longharaj. Ĉie vivo gaja, vigla.

Malriĉe loĝis la junulo. Per lecionoj li gajnetis iom. Sed malfacile juna hebreo trovas eĉ okazojn por instrui. Ankaŭ li verketis iom por gazeto, la "Moskovskie Viedomoŝti". Hejme la gepatroj time zorgis. "Nur dek naŭ rublojn mi elspezas en monato", li skribis por ilin trankviligi. Sed kiel li sin nutris!

Konscience li studadis medicinon. Ankaŭ li kliniĝis siavice super korpoj de mortintoj en ĉambrego dissekca. Simpatie li malkovris la internan meĥanismon de la homa formo. Eĉ tie lin sekvadis lia revo. Ĉu ne similaj estas ĉiuj homoj, kun samaj organoj, samaj bezonoj, samaj timoj kaj deziroj dum la vivo? Ĉu lingvaj aŭ koloraj diferencoj ŝanĝas tion? Malkono inter gentoj devus ĉesi.

Li plenumis tamen la promeson. "Por pensadi pri homaro, atendu kelkajn jarojn!" sonis admono patra. Sed granda malpleno doloris en koro. Kiel vivi sen celo ideala? Li penso kompatema serĉis materialon. Ĝi sin turnis tiam al suferoj de l' Hebreoj. Legaĵo en ĵurnalo atentigis lin. La cionista revekiĝo lin allogis. Ankaŭ lia gento, kiel ĉiuj, rajtas esti rekonata kaj ŝatata. Kial nur Hebreoj devus kaŝi aŭ prihonti sian naciecon? Ankaŭ ili rajtas havi propran centron de kulturo. Nepoj de Moseo staras ĉie dissemitaj. Malfeliĉo premas multajn. Trans maro blua de l' Helenoj kuŝas antikva Palestino. Laborado, kolektado, volo pacienca kondukos al miraklo. Iam eble staros tie sur tero de l' profetoj nova hejmo de l' Hebreoj. Instruejo, kongresejo malfermos siajn pordojn. Kolonianoj ekloĝos en ĉirkaŭo. Nur justa povis esti tia plano. La disa popolo regajnu l' esperon. Eĉ pli juna, Zamenhof jam verkis versojn en la rusa lingvo. Poemon al Hebreoj li presigis nun en la "Ruski Jevrej":

Al altar' de libereco, fratoj nun rapidu!

Por konstrui propran hejmon ĉiu portu brikon.

Eĉ se multajn jam forŝovos vento, akvo, kaj malsaĝo,

Ne pereos sub la tero via semo kaj laboro.

Vekiĝu, popolo kutima je batoj!

En tia tempo dormo estus honta.

Na een lange kus van moeder vertrok de student naar Moskou. Een uitgestrekte grootstad. Een bomvolle universiteit. Kremlintorens die schitteren. De straten wit gesneeuwd. Sledevoertuigen suizen voorbij, belletjes rinkelen. Langharige paarden snellen verder. Overal levendige vrolijkheid.

De jongeman leefde armoedig. Hij verdiende een beetje met lesgeven. Maar zelfs zo een baantje vinden is voor een jonge Hebreeuw niet gemakkelijk. Ook schreef hij wat voor de krant Moskovskiye Vedomosti (Nl.: Moskouse kroniek). Thuis leefden zijn ouders in angst en onrust. "Slechts negentien roebel per maand geef ik uit", schreef hij om hen gerust te stellen. Maar hoe hij at!

Gewetensvol studeerde hij geneeskunde. En net als alle studenten boog hij zich over lijken in de dissectieruimte. Met mededogen ontdekte hij het interne mechanisme van het menselijke lichaam. Zelfs daar liet zijn droom hem niet los. Zijn alle mensen uiteindelijk niet gelijkaardig, hebben ze niet dezelfde organen, dezelfde behoeften, dezelfde angsten en verlangens tijdens hun leven? Kunnen taal- of kleurverschillen daar iets aan veranderen? Er moet een einde komen aan de onderlinge onwetendheid tussen volkeren.

Toch kwam hij zijn belofte na. "Wacht nog enkele jaren om aan de mensheid te denken!", klonk de vaderlijke vermaning. Maar de grote leegte deed pijn aan zijn hart. Hoe kan je leven zonder een ideaal als richtpunt? Zijn mededogen zocht naar grondstof. Het richtte zich nu op het lijden van de Hebreeën. Een krantenstuk maakte er hem attent op. De zionistische heropstanding trok hem aan. Ook zijn volk mocht, net als alle volkeren, erkend worden en geliefd zijn. Waarom zouden alleen Hebreeën hun nationaliteit moeten verbergen of er zich voor schamen? Ook zij hadden recht op een eigen cultureel middelpunt. De kleinkinderen van Mozes waren overal verstrooid. De ellende drukte op velen. Aan de overkant van de blauwe zee lag het oude Palestina. Hun arbeid, hun samenhorigheid en hun geduldig verlangen zal uitmonden in iets miraculeus. Ooit zal daar een nieuw huis staan voor de Hebreeën, op de grond van de profeten. Kolonisten zullen zich in de omgeving vestigen. Het is een zaak van elementaire rechtvaardigheid. Het verspreide volk moet zijn hoop terugwinnen.

Als jongeman al schreef Zamenhof verzen in het Russisch. In de Ruski Jevrej (Nl.: Russische joden) liet hij een gedicht aan de Hebreeën verschijnen:

Broeders, haasten wij ons naar het altaar van de vrijheid

Per ondo forta de l' amaso

Ni svingu flagon al la vivo!

Se riĉuloj pro la oro

Kisas sklave manojn potenculajn,

Ni, malriĉaj, per moneroj de l' laboro

Disbatos la katenojn.

Al altar' de libereco, fratoj nun rapidu . . .

Elokvente sonis alvoko junula. Tamen Zamenhof ne fariĝis iam eĉ gvidanto inter la cionistoj. Ĉia trograndigo pri l' merito de l' Hebreoj lin doloris. Konstanta redirado pri "nacio sankta super ĉiuj" vundis lian senton, kvazaŭ ofendado al ceteraj gentoj. Akra mallaŭdo kontraŭ Poloj, Rusoj aŭ Rumanoj malplaĉis al li. Plendoj pri premantaj registaroj ŝajnis al li pravaj, sed ne malamo al popoloj. Eĉ inter liaj samgentanoj la plej malgranda vorto ŝovinista lin repelis.

Ankaŭ la Hebreoj tre bezonis pli proksime koni la ceterajn gentojn. Ankaŭ por ili urĝis lingvo internacia. Ke ili ekkomprenu diferencon inter amasoj kaj sekretaj incitantoj, ke ili sciu historion de l' aliaj: ankaŭ la ceteraj ja suferis, ankaŭ ilin premis potenculoj, ankaŭ ilin ekspluatas malgrandnombro da lertuloj. Hebreoj amu sian Leĝon, sian genton kaj kutimojn, sed ili super ĉio amu la homaron kaj ĝin servu kiel fratoj. Tiel sentis la studento pripensema, kaj revenis al sia revo.

Eĉ la "dek naŭ rubloj" ne troviĝis tro facile ĉe l' komenco de l' monato, kaj ili ne sufiĉis. Zamenhof ne ŝatis trudi elspezadon al gepatroj. Du jaroj jam forpasis. En somero 1881 li revenis hejmen.

En Varsovio li daŭrigos studadon medicinan ĉe l' Universitato Al amata la patrino li rakontis pri la pezo de l' promeso al patro. Lia vivcelo restis la sama. Homoj devas refratiĝi. Kie kuŝas la paperoj kaj provaĵoj de la lingvo intergenta? En libertempo li ja povos ilin trarigardi kaj reveni al laboro kara.

Kun larmoj pala sidis la patrino. Ŝi silentis. Ŝia blanka mano dolĉe glatis la kapon de l' granda filo. Jam dudekdujara li estis. Kiel aŭdos li la veron? Unu tagon ŝia edzo ja bruligis liajn manuskriptojn. Saĝa kaj severa, nur pro amo patra li ĝin faris. Li kredis, ke li tiel "savos" sian filon. Ofte ŝi jam ploris pri tiu ekzekuto. Nun revenis ploroj. Ŝi silentis.

Ludoviko ŝin komprenis. La tutan dramon li divenis. Tuj la patron li nur petis redoni la promesparolon. Urĝas libereco. Nepre lin vokas certa devo. Li nur promesos tion al si mem, ke al neniu li parolos pri sia celo kaj laboro, ĝis li finos universitaton.

Fakte ne tro grava estis la perdiĝo de l' skribaĵoj. Efektive li memoris ĉion parkere. Kun fervoro li refaris sian verkon.

Sur kajeroj de aŭgusto 1881 reaperas preskaŭ sama lingvo

Om een nieuwe thuis te bouwen moet iedereen zijn steen bijdragen.

Zelfs als wind, water en onwetendheid al velen hebben verjaagd,

Toch zullen uw zaad en arbeid niet onder de aarde verdwijnen.

Sta op, volk, gewoon van slaag te krijgen!

In deze tijd is slapen schaamtevol.

Met de sterke vloed van de massa

Moeten wij de vlag zwaaien naar het leven!

Als de rijken voor het geld

Slaafs de hand van de machtigen kussen,

Zullen wij, armen, met de munten van de arbeid,

De ketenen losrukken.

Broeders, haasten wij ons naar het altaar van de vrijheid…

Welsprekend klonk de oproep van de jongeman. En toch is Zamenhof nooit een zionistisch leider geworden. Elke grootspraak over de verdiensten van de Hebreeërs deed hem pijn. De constante herhaling van de "heilige natie boven alle andere" kwetste zijn gevoelens, als was het een belediging aan andere volkeren. Het scherpe misprijzen voor Polen, Russen en Roemenen stond hem tegen. De aanklachten tegen onderdrukkende regimes leken hem terecht, maar niet de haat tegenover andere volkeren. Zelfs al kwam het van iemand van zijn eigen volk, het minste chauvinistische woord stootte hem af.

Ook Hebreeën moesten dringend de andere gemeenschappen van naderbij leren kennen. Ook voor hen was een internationale taal dringend nodig. Zij moesten het verschil snappen tussen het volk en zijn geheime aanstokers, zij moesten de geschiedenis van de andere volkeren kennen: ook die andere hadden te lijden, ook zij werden onderdrukt door machthebbers, ook zij werden uitgebuit door een handvol listigaards. Hebreeën moesten houden van hun Wet, hun gemeenschap en hun gewoonten, maar zij moesten vooral de mensheid liefhebben en haar dienen als hun broeders. Zo voelde de beschouwende student het aan, en zo kwam hij terug bij zijn droom.

Zelfs de "negentien roebel" waren niet gemakkelijk te vinden bij het begin van de maand, en ze volstonden niet. Zamenhof hield er niet van om zijn ouders op kosten te jagen. Twee jaar gingen voorbij. In de zomer van 1881 kwam hij terug naar huis.

In Warschau zette hij zijn studie geneeskunde verder aan de universiteit. Aan zijn geliefde moeder vertelde hij hoe zwaar de belofte aan zijn vader hem viel. Zijn levensdoel bleef hetzelfde. Mensen moeten weer broeders worden. Waar zijn de

Foto: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:LL_Zamenhof_gimnazio_1873.jpg

kiel en 1878. Tamen estis jam progreso. La bela balado de Heine "En sonĝo" estis jene tradukita el germana:

Mo bella princino il sonto vidá

Ko ẑuoj malseŝaj e palaj,

Sul dillo, sul verda no koe sidá

Il armoj amizaj e kalaj.

La kron' de ta padro fio pu mo esté,

La ora, la redĵa ra sello!

La skepro diantiza, rol mo ne volé,

Tol mem koj volé mo, ma bella.

To et ne estebla", ŝo palla a mo,

Kor et si la tombo kuŝé mo

E koj i la nokto vioné mo a to,

Kor tol fe prekale amé mo!

Dum ses jaroj Zamenhof laboris ĉiutage, bonigante kaj provante sian lingvon. Li tradukis pecojn el aŭtoroj diverslandaj. Li skribis verkojn originalajn. Li laŭte legis al si la skribitajn paĝojn. Multaj formoj ŝajnis bonaj teorie, sed praktiko montris ilin maloportunaj. Jen tio estis peza, kaj ĉi tio malbelsona.

"Multon mi devis ĉirkaŭhaki, anstataŭi, korekti, kaj radike

papieren en proeven van zijn intermenselijke taal? In zijn vrije tijd kon hij ze herlezen en terugkeren naar zijn geliefkoosde arbeid.

Met tranen in de ogen zat zijn moeder naast hem, zwijgend. Haar bleke hand streelde zacht het hoofd van haar grote zoon. Tweeëntwintig jaar was hij al. Hoe zou hij de feiten opnemen? Op een dag had haar echtgenoot zijn manuscripten verbrand. Wijs en streng, alleen uit vaderliefde, had hij het gedaan. Hij meende dat hij zijn zoon zo zou "redden". Dikwijls al had ze geweend om wat hij had gedaan. Nu kwamen de tranen terug. Ze zweeg.

Ludoviko begreep haar. Hij had het hele drama zien aankomen. Kort daarop vroeg hij zijn vader om hem het gegeven woord terug te geven. Vrijheid drong zich op. Een bepaalde plicht riep hem. Hij beloofde zichzelf dat hij niemand zou spreken over zijn doel en werk, tot hij zijn studie aan de universiteit beëindigd had.

Eigenlijk was het verlies van zijn notities niet zo erg. Hij had het nog allemaal in zijn hoofd. Vol vuur herschreef hij het.

In de schriften van augustus 1981 verscheen nagenoeg dezelfde taal als in 1878. Maar er was al wat vooruitgang. De mooie ballade van Heine *Mir träumte von einem Königskind* vertaalde hij uit het Duits:

Ik droomde van een Koningskind

Met natte, bleke wangen;

Wij zaten onder de groene linde,

en omstrengelden elkaar liefdevol.

"Ik wil je vaders troon niet,

Noch zijn gouden scepter,

Ik wil niet zijn diamanten kroon,

Ik wil jou zelf, jij liefste".

"Dat kan niet zijn", zo sprak ze mij,

"Ik lig al in het graf,

En 's nachts maar kom ik naar jou,

Omdat ik je zo liefheb."

Zes jaar lang werkte Zamenhof dagelijks aan zijn taal, terwijl hij ze ondertussen voortdurend bijschaafde en uittestte. Hij vertaalde stukjes van schrijvers uit verschillende landen, schreef originele stukken en las de geschreven bladzijden luidop voor zichzelf. Veel vormen leken in theorie oké, maar de praktijk leerde hem dat ze ongeschikt waren. Nu eens waren ze te zwaar, dan weer niet welluidend.

"Veel moest ik wegsnijden, vervangen, corrigeren, en radicaal herdenken. Woorden en vormen, principes en eisen waren contradictorisch of hinderden elkaar, hoewel ze me

transformi. Vortoj kaj formoj, principoj kaj postuloj puŝis kaj malhelpis unu la alian, dume en la teorio, ĉio aparte kaj en mallongaj provoj, ili ŝajnis al mi tute bonaj. Tiaj objektoj kiel ekzemple la universala prepozicio "je", la elasta verbo "meti", la neŭtrala, sed difinita finiĝo "aŭ", k.t.p., kredeble neniam enfalus en mian kapon teorie. Kelkaj formoj, kiuj ŝajnis al mi riĉaĵo, montriĝis nun en la praktiko senbezona balasto; tiel ekzemple mi devis forĵeti kelkajn nebezonajn sufiksojn." [1]

Dum tiu puriga laborado ankaŭ foriĝis el la lingvo kelkaj latinaj radikoj, kiel ekzemple "anno" kaj "diurno", kaj anstataŭiĝis per "jaro" kaj "tago". Efektive "-ano" jam estis sufikso kun senco malsama, kaj aliflanke Zamenhof ne volis vortojn kun duobla litero. "Diurno" tre malbele sonis en kunmetitaj vortoj kiel "ĉiudiurne" aŭ "diurnmeze", kaj ankaŭ estis internacia fakte nur por malgranda nombro da homoj kleraj, kiuj konas latinan lingvon aŭ tiajn vortojn francajn kiel "diurne", neniam uzatajn de l' popolo. Dume "tago" estas almenaŭ tuj konata de pluraj grandaj popoloj per uzado ĉiutaga, do fakte multe pli internacia. Same plibelsona "kaj" el greka lingvo anstataŭis "e" latinan, ne sufiĉe klaran al oreloj por dividi frazojn sen konfuzo.

Kiam poste eksteruloj volis "perfektigi" la vortaron, ili ofte nur revenis al unua formo, kaj nur marŝis malantaŭen sur la vojo jam paŝita de viro pli sperta kaj pli zorga. Teorie diris ili, "tiu formo estus certe pli scienca ol ĉi tiu". Ankaŭ Zamenhof jam trovis samon antaŭ ili, sed multjara praktikado vidigis al li gravan maltaŭgecon de l' unua kaj neceson ĝin forigi per plibona.

Ke "genio estas longa pacienco", kiel kantis Viktor Hugo, tion montris la ses jaroj de senĉesa polurado per provado. En infanaj jaroj Zamenhof fervoris por muziko. Li ludis fortepianon, kaj li ŝatis kanti. Tial harmonio ĉiam regis lian guston.

Ne li kredis, ke sufiĉas gramatiko kaj vortaro por vivigi lingvon. Ĉiu malgracio aŭ pezeco en la frazoj lin akre suferigis. Longe li plendadis al si mem, ke la lingvo ne sufiĉe "fluas". Tial li komencis nun eviti laŭvortan tradukadon el tiu aŭ alia lingvo. Li penis rekte pensi en la nova.

Iom post iom ĝi ekiris mem. Ĝi malpeziĝis. Ĝi pli rapidis. Ĝi jam ĉesis esti ombro de l' ceteraj. Ĝi ricevis sian vivon, sian spiriton, sian karakteron propran. Ĝi nun dolĉe puŝis for la influojn de l' ekstero. Ĝi jam fluis tiam, flekseble, gracie, kaj "tute libere, kiel la viva gepatra lingvo".

Tiam estis la vera naskiĝo de la lingvo internacia. Ĉar kiel helpus la homaron senviva kolekto da vortoj? Kiom ĝi valorus, eĉ kun aprobo de naŭdek scienculoj? Ĉiu tirus siaflanke. Mankus fundamento. Ne estus ia stilo komuna. Ne ekzistus ia kutimo por reguligi liberecon. Kontraŭe, pro Zamenhofa pacienco kaj genio la lingvo jam vivis, kiam ĝi aperis. En si ĝi jam portis certan forton, ĉar granda homo ĝin uzadis. Gramatiko kaj vortaro estis ja sciencaj kaj tial nepersonaj, krom elektoj aŭ preferoj de finiĝoj aŭ vortetoj.

1 *Letero al Borovko*

in theorie, elk apart en in korte probeersels, volledig oké hadden geleken. Zaken zoals het universele voorzetsel *je*, het polyvalente werkwoord *meti*, de neutrale maar welomschreven uitgang *aŭ*, enzovoort, zouden in theorie nooit bij me opgekomen zijn. Enkele vormen, waarvan ik dacht dat ze een verrijking zouden zijn, bleken nu in de praktijk onnodige ballast; zo moest ik bijvoorbeeld enkele onnodige achtervoegsels laten vallen.” [1]

Als gevolg van dit schaafwerk verdwenen enkele Latijnse stammen uit de taal zoals bijvoorbeeld *anno* en *diurno*. Ze werden vervangen door *jaro* en *tago*. Enerzijds bestond *-ano* reeds als achtervoegsel met een andere betekenis, en anderzijds wou Zamenhof geen woorden met een dubbele letter. *Diurno* klonk heel lelijk in samengestelde woorden zoals *ĉiudiurne* of *diurnmeze*, en was bovendien eigenlijk ook alleen maar internationaal voor een kleine groep ontwikkelde mensen, die Latijn kennen of Franse woorden als *diurne*, die doorsneemensen nooit gebruiken. *Tago* daarentegen wordt dagelijks gebruikt door een aantal grote taalgemeenschappen, is dus veel internationaler. Het Griekse even welluidende *kaj* verving het Latijnse *e*, dat niet duidelijk genoeg was om zinnen ondubbelzinnig te scheiden.

Toen buitenstaanders de woordenschat later wilden “perfectioneren”, keerden ze in veel gevallen terug naar die eerste vormen. In feite volgden ze het pad dat een veel ervarener en zorgzamere persoon voorheen had bewandeld, maar nu in omgekeerde richting. In theorie, zeiden ze, “is deze vorm zeker wetenschappelijker dan die andere.” Ook Zamenhof was voor hen al op die zaken gestoten, maar zijn jarenlange praktijk had hem getoond dat de eerste vorm onbruikbaar was en vervangen moest worden door een betere.

Dat “genie uit veel geduld bestaat”, zoals Victor Hugo schreef, dat toonden de zes jaren van onophoudelijk bijschaven en uittesten. In zijn kinderjaren was Zamenhof gek op muziek. Hij speelde klavecimbel, en hij hield van zingen. Daarom beheerste harmonie altijd zijn taalsmaak.

Nee, hij geloofde dat grammatica en woordenschat niet volstonden om een taal tot leven te wekken. Elke geforceerdheid of zwaarte in een zin deed hem pijn. Lange tijd verweet hij het zichzelf dat de taal niet voldoende “vloeide”. Daarom begon hij te vermijden om letterlijk te vertalen uit deze of gene taal. Hij probeerde rechtstreeks te denken in de nieuwe taal.

Op dat moment werd de internationale taal echt geboren. Want hoe zou een levenloze verzameling woorden de mensheid kunnen helpen? Wat zou ze waard zijn, zelfs als ze goedgekeurd was door negentig wetenschappers? Ieder zou het laken naar zich toe trekken. Er zou geen fundering zijn, geen gemeenschappelijke stijl. Er zou geen standaard zijn om de vrijheid te reguleren. Integendeel, door het geduld en het genie van Zamenhof was de taal al levend op het moment dat ze werd gecreëerd. Esperanto had uit zichzelf al een bepaalde kracht omdat een groot mens de taal gebruikte. Grammatica en woordenschat zijn wetenschappen en daarom onpersoon-

1 *Brief aan Borkov*

Sed la spirito kunliganta, la stila fundamento, jam estis sigelitaj per mano tre persona. En ĝin Zamenhof metis multon el si mem. Per ĝi li esprimis novan senton, novan homan sopiradon.

Impresanta estis lia personeco, modesta pri si mem, sed obstina pri la celo. Ĝi simbolis revon de multaj koroj nekonataj. Tial ĝi influis poste l' unuan rondon de l' verkantoj en la nova lingvo.

Nacia literaturo komenciĝas ĝenerale per milita poemaro. Ĝian stilon kaj spiriton signas fama kantisto pri bataloj. Okazis male por lingvo Zamenhofa. En pacaj kantoj ĝi eliris al publiko. Pri homa refratiĝo ankaŭ skribis la sekvantoj de la Majstro.

Ankaŭ propran animstaton li esprimis. Dum ses jaroj li restadis sub silento. Ĝi estis tempo malfacila. Al neniu li parolis pri sia laborado. La kaŝeco lin turmentis. Tial li malŝatis eliradi. Nenie li ĉeestis, en nenio partoprenis. En rondoj societaj li sentis sin fremdulo. Tiel pasis for la plej belaj jaroj de la vivo, la studentaj, malgaje kaj dolore. Tiun fajron kaj suferon sub silento li pentris per tiama la versaĵo:

MIA PENSO

Sur la kampo, for de l' mondo, antaŭ nokto de somero
Amikino en la rondo kantas kanton pri l' espero.
Kaj pri vivo detruita ŝi rakontas kompatante –
Mia vundo refrapita min doloras resangante.

"Ĉu vi dormas? Ho, sinjoro, kial tia senmoveco?
Ha, kredeble rememoro el la kara infaneco?"
Kion diri? Ne ploranta povis esti parolado
Kun fraŭlino ripozanta post somera promenado!

Mia penso kaj turmento, kaj doloroj kaj esperoj!
Kiom de mi en silento al vi iris jam oferoj!
Kion havis mi plej karan – la junecon – mi ploranta
Metis mem sur la altaron de la devo ordonanta!

Fajron sentas mi interne, vivi ankaŭ mi deziras;
Io pelas min eterne, se mi al gajuloj iras . . .
Se ne plaĉas al la sorto mia peno kaj laboro,
Venu tuj al mi la morto, en espero – sen doloro!

lijk, behalve wat betreft de keuze van en voorkeuren voor uitgangen of woordjes. Maar in de bezieling die alles verbond, in de fundamentele stijl, zag je de hand van een persoon. Zamenhof legde er veel van zichzelf in. Via de taal drukte hij een nieuw gevoel uit, een nieuw menselijk verlangen.

Indrukwekkend was zijn persoonlijkheid, bescheiden over zichzelf, maar onverzettelijk naar zijn levensdoel. Ze stond symbool voor een droom die nog niet tot veel harten was doorgedrongen. Om die reden had ze daarna veel invloed op de eerste kring van schrijvers in de nieuwe taal.

Een taal van een natie ziet meestal het licht in de vorm van een oorlogsgedicht. Een beroemde zanger die oorlogen bezingt legt de basis voor de stijl en de geest van de taal. Voor de taal van Zamenhof was het tegendeel het geval. Zij presenteerde zich aan het publiek met vredesliederen. Over die menselijke verbroedering schreven ook de volgelingen van de Meester.

Ook zijn eigen gemoedstoestand bracht Zamenhof tot uitdrukking. Zes jaar lang verbleef hij in stilte. Het was een moeilijke tijd. Met niemand had hij het over zijn werk. Die heimelijkheid kwelde hem. Om die reden wou hij niet buitenkomen. Nergens was hij te zien, aan niets nam hij deel. In verenigingen voelde hij zich een vreemde. Zo gingen de mooiste jaren van zijn leven, zijn studentenjaren, voorbij in droefheid en in pijn. Dat vuur en dat in stilte lijden zette hij op papier in een gedicht uit die tijd:

MIJN GEDACHTEN

In het veld, ver weg van de wereld, bij het begin van een zomernacht
Zong een meisje uit mijn vriendenkring een lied over hoop.
En met medelijden vertelde zij over het verwoeste leven –
Mijn opengereten wonde deed me weer pijn, tot bloedens toe

“Slaap je? O, mijnheer, waarom die verstarring?
Ha, wellicht denk je terug aan je geliefde kindertijd?”
Wat kan ik zeggen? Ik kon toch niet wenen
In gezelschap van een meisje dat uitrust van een zomerwandeling!

Mijn gedachten en kwelling, mijn pijn en hoop!
Hoeveel opoffering in stilte ging er niet naar jou!
Wat mij meest dierbaar is – de jeugdjaren – heb ik in tranen
Geofferd op het altaar van de gebiedende plicht!

Binnen in mij voel ik een innerlijk vuur, ook ik wil leven;
Iets drijft me eeuwig verder, als ik feestvierders vervoeg…
Als mijn moeite en werk het lot niet behaagt,
Dat de dood mij nu kome halen, vol hoop – zonder pijn!

LEONTINE IS NIET MEER ONDER ONS

Op 7 september laatstleden overleed Leontine Janssens na een moedige strijd. Esperantisten van buiten Antwerpen zullen ze wellicht minder kennen, maar bezoekers van La Verda Stelo, zoals ondergetekende, dragen haar in hun hart. Op zaterdag 14 september werd zij samen met veel esperantisten naar haar laatste rustplaats begeleid.

Ik leerde Leontine kennen op een van de Vlaamse Ardennendagen. Samen met echtgenoot Hubert zat ze op de achterbank van mijn auto. Stille, vriendelijke mensen, maar niet geheel op hun gemak in deze uithoek van het land. Later ontmoette ik ze weer toen ik samen met haar een paar uurtjes van dienst was op de Esperantostand van de Cultuurmarkt in Antwerpen en leerde ik ze beter kennen. Leontine bleek op haar vertrouwd terrein niet zo stil te zijn als ik eerst dacht, ze was een vrolijke babbelaar.

Daarna mocht ik bij Leontine en Hubert in Edegem een week lang te gast zijn tijdens de verhuis van de VEB-zetel naar de Lange Beeldekensstraat. Pas toen leerde ik ze ten volle kennen. Eenvoudige mensen, maar wat een energie, warmte en positiviteit ging ervan uit. Zij en Hubert waren, duidelijk met veel voldoening, de drijvende kracht achter diverse verenigingen in Edegem, als twee handen op één buik. Ondertussen was Hubert ook nog druk in de weer bij de verbouwing van de woning van de zoon. Leontine vertelde ook over haar kinderen en kleinkinderen, met trots maar zonder "fanfaronado". Tussendoor sprong ze ook in de bres in de keuken van La Verda Stelo of elders waar Esperanto haar nodig had. En creatief was ze ook: "wenskaartjes maken" was haar hobby. Want aan Esperanto, dat ze op latere leeftijd had ontdekt, was ze verknocht, aldus haar zoon tijdens de afscheidsplechtigheid. Het koppel was ook niet te beroerd om buitenlandse esperantisten te herbergen. Mensen van die "soort" zijn er meer nodig in onze verzuurde samenleving.

En zelfs ondanks haar ziekte bleef Leontine optimistisch. Ik mocht er vorig jaar nog te gast zijn tijdens de voorbereiding van het Openingsfeest toen de ziekte zich al had gemanifesteerd. En ook bij mijn laatste bezoek, enkele weken voor haar overlijden, toonde ze zich nog positief, hoewel ze fel verzwakt was.

Vaarwel Leontine, jij "stille kracht" in de letterlijke zin van het woord. Het ga je goed!

Piet Glorieux

Dum la kortuŝa adiaŭa ceremonio Ella Strug, prezidanto de La Verda Stelo, Iwona Kocieba kaj Mireille Storms atestis pri Leontine:

Dum 30 jaroj Leontine estis membro de Esperanto-Antwerpen klubo "La Verda Stelo". Foje ŝi esprimis ke ŝi trovis tie multe da amikeco. Fakte estis ŝi, kiu tre agrabligis la etoson de nia grupo per sia regula ĉeesto en klubaj renkontiĝoj, helpemo kaj kunlaboro en diversaj taskoj! Famiĝis ŝiaj manlaboraj vesperoj kaj bongustaj supoj. Leontine estis ŝatata de ĉiuj. Ni fieras ke ŝi fariĝis unu el plej fidelaj membroj de la klubo. Ŝi ege mankos al ni! Leontine, adiaŭ , ripozu en paco.

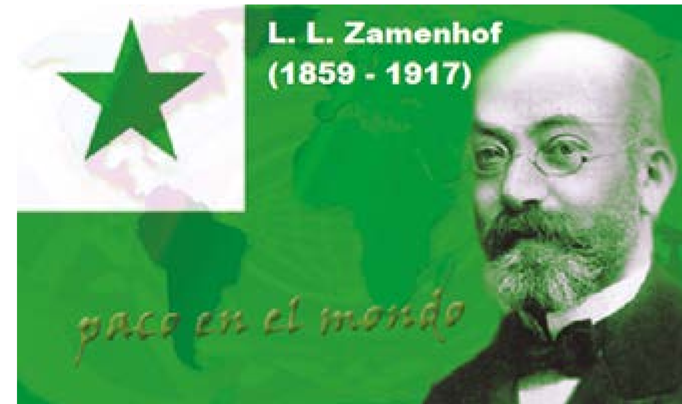
30 jaar lang was Leontine lid van de club Esperanto-Antwerpen "La Verda Stelo". Ooit zei ze dat zij daar veel vriendschap vond. In feite was zij het die op een aangename manier heeft bijgedragen tot een goede sfeer in onze groep. Zij woonde regelmatig de bijeenkomsten bij, was behulpzaam en nam verschillende taken waar. Bekend werden haar handwerk-avonden die zij begeleidde en haar lekkere soepen. Leontine was geliefd door iedereen. Wij zijn fier dat zij een van de trouwste leden van de club is geworden. Wij zullen haar missen!

Ella

Lieve familie,

Leontine maakte deel uit van onze Esperanto "babilo"-groep. Meer dan 25 jaar geleden kwam zij trouw naar onze 14-daagse samenkomst. Zij was vriendelijk, bezorgd om iedereen, altijd attent om te helpen. Haar inzet voor de "babilo"-grupo was een voorbeeld voor ons allen. Zij maakte haar huiswerk elke keer! Je kon onvoorwaardelijk op haar rekenen. Zij was een stille, maar o zo actieve dame, met heel veel empathie. Voor alle mooie momenten die wij met haar mochten beleven, blijft ze voor altijd in onze gedachten leven. Ripozu en paco, Leontine…

Iwona

14/12 en **Antverpeno**: La Verda Stelo kore bonvenigas vin al la **Tutbelga Zamenhoffesto** por kune babili, manĝi, eluzi la tutan FEL-libroservon, trinki, kaj ĝui kulturan programon. Posttagmeze koncertos por ni kantistino el Italio **Chiara Raggi** en koncerto "Blua Horizonto".

Festo okazos en kaj ĉe la sidejo de FEL kaj LVS en Lange Beeldekensstraat 169, Antwerpen, ekde la 10a horo matene ĝis la 18a horo vespere. Kaj poste eblos iom plu festi en la klubejo ĝis... ni ankoraŭ ne scias.

Esperanto-grupo La Verda Stelo invitas vin al la

Tutbelga Zamenhoffesto
la 14an de decembro 2019

Ĝuu plenplenan tagon (inter la 10a kaj 18a horoj, kaj eĉ poste) kun kulturo (koncerto de itala Kjara), manĝoj, libroservo, trinkaĵoj, informado, plia amuzado kaj babilado en kaj ĉe la sidejo de FEL, proksime al la Centra Stacidomo de Antwerpen (Lange Beeldekensstraat 169).

Jen la kotizoj (aliĝo validas post pago):

Periodo	Plenkreskulo	Infano (ĝis inkl. 12 jaroj)
ĝis la 15a de novembro	35	16
ĝis la 6a de decembro	40	20
poste	50	25

Aliĝilo

Nomo(j)	N / V	P / I	€
Entute			

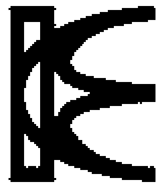
N = Nevegetara ; V = Vegetara ; P = Plenkreskulo ; I = Infano

1. **Plenigu** la aliĝilon kaj sendu al esperanto-antwerpen@esperanto.be

2. **Antaŭpagu** la kotizon (antaŭ la indikita limdato) kun priskribo "ZF2019 + nomoj de aliĝintoj" al:

   IBAN: BE60 9792 1479 3670
   Esperanto-Antwerpen "La Verda Stelo"

aŭ antaŭpagu tra nia FEL-konto: lvst-t

CLUBPROGRAMMA'S

Tenzij anders vermeld zijn alle vergaderingen gratis en voor iedereen toegankelijk. Let wel dat de meeste activiteiten in het Esperanto plaatsvinden. Uiteraard zijn we steeds bereid geïnteresseerde bezoekers in het Nederlands te woord te staan .

ANTWERPEN – La Verda Stelo, Esperanto Antwerpen vzw esperanto.be/antwerpen
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Lange Beeldekensstraat 169, 2060 Antwerpen, telkens op vrijdagavond om 20.00 uur.

Vrijdag 1 november: Club gesloten. Er is geen programma wegens het Feest van Allerheiligen.
Vrijdag 8 november: Lode Van de Velde "Ecologische levensstijl".
Vrijdag 15 november: Agnes Gelen en Kiki Tytgat "Rakonto pri la Itala Kongreso en Trieste".
Vrijdag 22 november: Eddy Raats: "instrumenten van symfonisch orkest". Samen bekijken en beluisteren wij de instrumenten van een klassiek symfonisch orkest.
Vrijdag 29 november: Orlando Raola (USA) "Lumo kaj koloroj, fizikaj kaj kemiaj aspektoj".
Vrijdag 6 december: Heidi Goes "Esperanto op eilanden en in een exclave: geschiedenis en nieuwe Esperanto-beweging". Heidi presenteert haar boek 'Movadaj Insuletoj' over de Esperanto-beweging in Indonesië. Daarna zal ze vertellen over haar Esperanto-leerlingen in Cabinda, een exclave van Angola.
Vrijdag 13 december: Paola Nigrelli en Chiara Raggi (IT) "Laat mij voort zingen". Hoe en waarom begint men in het Esperanto te zingen en wat betekent dit in het leven van een professioneel muzikant? Voordracht over het beroep van muzikant, hoe een lied ontstaat en wat de betekenis vandaag is van leven met muziek en hoe de muziek een krachtig transport-medium kan zijn voor Esperanto en omgekeerd. Sprekers:

- Paola Nigrelli - esperantiste en onderwijzeres
- Kjara (Chiara Raggi) - zangeres (schrijfster), gitariste, componiste

Zaterdag 14 december: "Nationaal Zamenhoffeest in Antwerpen". De Esperanto-groep La Verda Stelo nodigt je van harte uit op het Belgische Zamenhoffeest om samen te babbelen, te eten, te drinken, de boekendienst van FEL te benutten en van een cultureel programma te genieten. Na de middag verwelkomen wij zangeres Chiara Raggi uit Italië met het concert "Blua Horizonto". Het feest vindt plaats in en bij de zaal van FEL in de Lange Beeldekensstraat 169, Antwerpen, vanaf 10:00 uur tot 18:00. Een inschrijvingsformulier vind je in deze Horizontaal en op de website van La Verda Stelo.
Vrijdag 20 december: Klaas Dijkstra en Ella Strug "Farado de Zam-festo". Verhalen, herinneringen en foto's.
Vrijdag 27 december: "Babbelavond", er is geen voordracht wegens Kerstmis en Nieuwjaar, maar... iedereen die naar de ontmoeting wil komen is welkom om aangenaam te babbelen.

*In geval er wijzigingen zouden zijn in het programma, gelieve na te kijken op de website **esperanto-antwerpen.weebly.com/aktuale.html** Elke week wordt een nieuwsbrief rondgestuurd met vermelding van het programma en meer nieuws. Je kan ons ook volgen op Facebook en geef je goedkeuring voor onze pagina 'La Verda Stelo Antwerpen'. Wens je deze berichten ook te ontvangen, zend jouw aanvraag naar esperanto-antwerpen@esperanto.be. Op elk ogenblik kan je je uitschrijven op deze lijst via een eenvoudige aanvraag aan LVS of via: esperanto-antwerpen@esperanto.be.*

BRUGGE- Paco kaj Justeco
esperanto.be/brugge Info bij Heidi Goes. heidi.goes@gmail.com tel.: 050 67 51 78

BRUSSEL - Esperantista Brusela Grupo vzw
www.esperantobruselo.org
Bijeenkomsten in Cultuurcentrum De Pianofabriek (Fortstraat 35, 1060 Sint-Gillis), lokaal Casablanca 2. De groep organiseert ook cursussen voor beginners en gevorderden. Info over cursussen en bijeenkomsten bij Françoise Pellegrin. fransuaz@esperantobruselo.org, tel. 02 358 27 28
Elke 2de maandag van de maand van 19.00 uur tot 22.00 uur: gezellige eet- en babbelgelegenheid met "La Babilemaj Spagetoj". Inlichtingen bij Nicolas de Buyl, nikolao@esperantobruselo.org
Woensdag 6 november: Algemene Vergadering.
Woensdag 27 november: Voorstelling van het spel: "La Granda Vojaĝo" door Lode Van de Velde.
Woensdag 4 december: Voordracht door Heidi Goes over Esperanto-onderwijs te Cabinda.
Woensdag 18 december: Voordracht door Bernard-Régis Larue over "De maan, 50 jaar na de eerste stappen". Het is aangewezen de evolutie op onze kalender te controleren op de website esperantobruselo.org
Kunvenoj en Kulturcentro De Pianofabriek (Fortstraat 35, 1060 Sint Gillis), salono Casablanca 2, ĉiun duan merkredon de 18:30 ĝis 20:00.
La grupo organizas kursojn por komencantoj kaj progresantoj. Informoj pri kursoj kaj kunvenoj ĉe Françoise Pellegrin, fransuaz@esperantobruselo.org, tel. 02 358 27 28
Ĉiu dua lundo de 19:00 ĝis 22.00.: Manĝ- kaj babilebleco kun la "Babilemaj Spagetoj". Informoj ĉe Nicolas de Buyl, nikolao@esperantobruselo.org
Merkredon la 6an de novembro: Ĝenerala Asembleo.
Merkredon la 27an de novembro: Prezento de la ludo "La Granda Vojaĝo" de Lode Van de Velde.
Merkredon la 4an de decembro: Prelego de Heidi Goes pri Instruado de Esperanto en Kabindo.
Merkredon la 18an de decembro: Prelego de Bernard-Régis Larue pri: "La luno, 50 jaroj post la unuaj paŝoj". Bonvolu kontroli la evoluon de nia kalendaro sur nia retejo esperantobruselo.org

GENT- La Progreso esperanto.be/gent
Clubvergadering in ons lokaal La Progreso, Peter Benoitlaan, 117 9050 Gentbrugge: Iedere vierde vrijdag van de maand om 20.00 uur. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. 09 230 16 77.
Vrijdag 22 november: Françoise Pellegrin spreekt over "Vaccineer u! Mythe of realiteit".
Zaterdag 14 december: Deelname aan het nationaal Zamenhoffeest in Antwerpen.

KALMTHOUT- La Erikejo
laerikejo.wordpress.com/
Bijeenkomsten in het Parochiecentrum van Heide, elke derde donderdag van de maand tussen 19.30 uur en 21.30 uur.
Donderdag 21 november: Zijn er thans nog goede redenen om Esperanto te leren? André Staes geeft een lezing daaromtrent met de volgende titel: "Dramo por la fina venko". Door "dramatische" samenspraken zoeken wij op het goede spoor te komen en nieuwe wegen te vinden. We zijn benieuwd...
Zaterdag 14 december: Deelname aan het nationaal Zamenhoffeest in Antwerpen.

KORTRIJK- Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
esperanto-kortrijk.info
Bijeenkomsten in het Groeningeheem, Passionistenlaan 1 te Kortrijk elke vierde dinsdag van de maand van 19.30 uur tot 21.30 uur. Indien de vierde dinsdag een feestdag is, dan op de derde dinsdag.
Contact via e-mail: piet.glorieux@gmail.com en esperantokortrijk@hotmail

Bezoek het Fonds Van Biervliet. Iedereen is de eerste en derde donderdag van de maand welkom vanaf 10.30 uur in de stadsbibliotheek van Kortrijk, Leiestraat 30 (aanmelden in de discotheek, kelderverdieping). Gelieve indien mogelijk het bezoek vooraf te melden aan fonds.vanbiervliet@gmail.com'. Roland Rotsaert roland.rotsaert@gmail.com 0494 54 32 86
sites.google.com/site/esperantokortrijk/

LEUVEN-Vespero 3000 esperanto3000.be
Bijeenkomsten in het Cultureel Centrum Romaanse Poort, Brusselsestraat 63, 3000 Leuven, tweede woensdag van de maand om 18.45 uur; de lezingen beginnen om 19.00 uur (opgelet: dit is een uur vroeger dan vorig jaar).
Woensdag 13 november: Les-en voordrachtavond. Nicky Jansen spreekt over het Internationaal congres voor kinderen en adolescenten in Lahti, en de Gezinsweek in het kasteel van Grézillon, in de voorbije zomer.
Woensdag 11 december: Les-en voordrachtavond. Voordracht of vrij gesprek.

Noteer alvast:
Zondag 22 maart 2020: HungaroMania in samenwerking met Esperanto 3000. Dag waarop Hongarije, de Hongaarse taal en de internationale vriendschap centraal staan. Voor meer info: hungaromania.eu

OOSTENDE -La Konko www.lakonko.be
In Ontmoetingscentrum De Boeie, Kerkstraat 35.
Elke maandag 14.00 uur tot 15.45 uur: Gespreksnamiddag voor gevorderden, uitgezonderd 11 november, 23 en 30 december. Info: gepir.apro@telenet.be.
Elke maandag 16.00 uur tot 17.00 uur: Esperantocursus voor beginners met Anne Brabant, uitgezonderd 11 november, 23 en 30 december. Info: anne.brabant@telenet.be
Zaterdag 14 december: Deelname aan het nationaal Zamenhoffeest in Antwerpen.
Maandag 2 december om 17uur: Bestuursvergadering. Meer info Flory Witdoeckt, flory2@witdoeckt.be, 059 70 29 14

PEER- Limburga Esperanto Asocio
www.esperanto.be/limburg
De Limburgse Esperanto Vereniging (LEV) organiseert activiteiten in het Cultuurcentrum 't Poorthuis, Zuidervest 2A Peer. Info: henri.schutters@skynet.be
Donderdag 28 november: Ben Indestege spreekt over: "Activiteiten van en voor UEA".
Zaterdag 17 december: Deelname aan het nationaal Zamenhoffeest in Antwerpen.
Elke woensdag van 9.30 uur tot 11.30 uur: In BICC Cultuurcentrum 't Poorthuis: basiscursus Esperanto, begeleiding: Henri Schutters.

HORIZON-TAAL

Tweemaandelijks tijdschrift / ISSN - 0772 - 540
Vlaamse Esperantobond vzw
Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen
Afgiftekantoor 260 Antwerpen X - Erkenningsnummer P004200

bpost
BB-PP
BELGIË(N)-BELGIQUE

Eventa Servo is een nieuwe website van UEA waarop je allerhande activiteiten terugvindt van esperantisten over heel de wereld: congressen, wekelijkse clubbijeenkomsten, wandelingen, cursussen, enz. Hieronder kan je een overzicht vinden van een aantal evenementen die wij als redactie graag in de kijker zetten.

30/11 en **Roterdamo, Nederlando**: Malferma Tago de la Centra Oficejo de UEA. Unutaga evento kun prelegoj, informoj, libro-vendoj, lotumadoj kaj bela okazo praktiki Esperanton kaj rekonti membrojn de UEA kaj TEJO. **mallonge.net/MT2019**

30/11 ĝis 01/12 en **Le Beausset, Francio**: Kultura semajnfino. Trinivelaj kursoj + vespera distra programo. **mallonge.net/KS2019**

28/12 ĝis 03/01 en **Nördlingen, Germanio**: Luminesk'. Silvestra renkontiĝo de la Germana Esperanto-Asocio. **luminesk.de**

Plia okazaĵoj: **eventaservo.org**

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo
Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel. 03 234 34 00
info@fel.esperanto.be, esperanto.be

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars): Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.com

Verdaj Skoltoj
p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville, tel.:071 165 395 kaj 0485 517 552; info@verdajskoltoj.net - verdajskoltoj.net

Association pour l'Espéranto,
p/a Jean-Pol Sparenberg, Ruelle de Thuin 20, BE-6540 Lobbes, tel.: 0475 27 23 19, jpsparenberg@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95; sekretario@esperantobruselo.org - esperantobruselo.org/nl
Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, secretaris, Ineke Emmelkamp, Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel.: +31 50 5718842
sekretario@esperanto-nederland.nl
esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - uea.org

Bestuursleden van FEL

Voorzitter:	Ivo Vercammen
Secretaris:	Nicky Janssen
Penningmeester:	Kevin de Laet
Bestuursleden:	Eddy Van den Bosch, Nicky Janssen en Johan Van Eenoo

Contactadressen in Vlaanderen

esperanto.be/groepen

ANTWERPEN
Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen, tel. 03 234 34 00, esperanto-antwerpen@esperanto.be
La Verda Stelo: Ella Strug (voorzitter)

BRUGGE
Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, BE-8310 Brugge, tel. 050 67 51 78, heidi.goes@gmail.com

GENT
La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, BE-9050 Gentbrugge, tel. 09 230 16 77, gent@esperanto.be

KALMTHOUT
La Erikejo, Mireille Storms, Douglaslaan 14, BE-2950 Kapellen, tel.: 03 666 83 19, mireillestorms@hotmail.com

KORTRIJK
La Konkordo, Piet Glorieux, Pastoor Blanckestraat 8 bus 0201, BE-8610 Kortemark, tel.: 051 / 62 39 28, piet.glorieux@gmail.com,
Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, BE-8500 Kortrijk, tel. 056 20 07 96, esperantokortrijk@hotmail.com

LEUVEN
Esperanto 3000, Ivo Schenkel, Karekietenlaan 14, BE-3010 Kessel-Lo tel. 016 89 04 80 kaj 0486 39 28 02 ivo.schenkel@telenet.be

LIMBURG
Limburgse Esperantovereniging
Henri Schutters, Panhovenstraat 10, BE-3930 Peer, tel. 011 63 55 92, henri.schutters@skynet.be

OOSTENDE
La Konko, Anne Brabant, anne.brabant@telenet.be
Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, BE-8400 Oostende, tel. 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.be

ROESELARE / TIELT zie **KORTRIJK**

TIENEN
Esperanto Numismatiek Vereniging (ENA)
Info: Bert Boon,, Merelhof 8, BE-3300 Tienen, tel. en fax: 0472 73 48 30 bert.boon@skynet.be

TURNHOUT
Maria Dom, Tuinbouwstraat 14, BE-2300 Turnhout, tel. 014 41 72 92, de.groot-dom@telenet.be

esperanto.be/horizontaal